

JUPPERIN OMAKOTIYHDISTYKSEN JÄSENLEHTI

Ilmestyy neljästi vuodessa ja jaetaan Espoon Jupperin omakotialueelle. Painos 600 kpl.
Jäseniä 327. 20. vuosikerta.

PÄÄTOIMITTAJA Saini Lanu. Toimituksen osoite: Kaivosmäki 8, 02730 Espoo
PAINOPAikka: Helsingin kauppakorkeakoulun kuvalaitos. ISSN 1238-3198.

JUPPERIN OMAKOTIYHDISTYS RY:N JOHTOKUNTA 1996

PUHEENJOHTAJA	Silve Sahlan Tammipäänpolku 5 A	847 363
JÄSENET	Olavi Laine varapuheenjohtaja Jupperinmäki 4	846 866
	Kai Haapamäki Kalliotie 11	843 384
	Saini Lanu lehden päätoimittaja Kaivosmäki 8	846 054
	Lasse Lehto Tammipää 2	853 3093
	Merja Puromies Palomäenrinne 6	853 3087
	Eino Savola Palomäentie 10 A	853 2794
	Rainer Westerlund Yhteistuvantie 1	852 1773
SIHTEERI	Kai Haapamäki Kalliotie 11	843 384
RAHASTONHOITAJA johtokunnan ulkopuolelta	Seppo Räisänen Kaivoskuja 10	846 487
TILINUMERO	Merita-Lähderanta 221318-17979	

JÄSENEKSI LIITTYMINEN

Jäseninä voivat olla:
Varsinaisina jäseninä

Henkilöjäseninä

LIITTYMISMAKSU

Kannattavina jäseninä

JÄSENMAKSU

Jupperissa olevan pienkiinteistön omistaja
tai asuinhuoneiston tms. osakas

Jokainen Jupperissa asuva

100 mk, vuosittaista jäsenmaksua ei peritä

Esim. yhtiö, yhdistys tms.

200 mk vuodessa

Liittymismaksun voi suorittaa yllä olevien yhdistyksemme pankkiyhteyksien kautta. Tilillepanokorttiin on tiedonantoja osaan merkittävä selvästi nimi, osoite ja tontin numero.

JÄSENLEHDEN KANSI: nimimerkki SaSa

KANSIKUVA: "Näyttelytyöryhmä poseeraa tyytyväisenä kaupungintalon aulassa.

JUPPERI 60 VUOTTA -NÄYTTELY on pystytetty. Kuva Olavi Laine.

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Tätä kirjoittaessani olemme juuri viettäneet hilpeät "Römppäjäiset" Pitkäjärven VPK:n tiloissa. Paloautot (myös upouusi hieno auto) ulos ja jupperilaiset sisään, ja musiikki soimaan!

Yhdistyksen uusi telta sekä havuja ja kreppipaperiruuksuja oli somisteina. Leena Virtasen ollessa matkoilla Rainer Westerlund oli somistusmestarina. Saimme Rainerilta vähän moitteita, kun emme olleet häntä valistaneet ajoissa. Olisi kuulemma järjestynyt eläviä kukkia iloksemme. Kreppiruuksut syntyivät onneksi taidokkaasti.

Ruokaa ja juomaa riitti. Elävästä musiikista, suorastaan kansanmusiikkityylisestä konsertista vastasivat Kerttu Ahola ja Iris Kaimio. Suuret kiitokset heille! Loppuillasta tanssittiin vinylyn tahdissa.

Tammipääntielle on saatu jalankulkutiekkin valmiiksi. Valaistuskin on kunnossa näin talviaikaan siirryttyä. Jalankulkijan turvallisuus on siis huomasti parantunut. Kun autoilijat vielä noudattavat tiellä olevaa 30 kilometrin nopeusrajoitusta ja tarvittaessa hiljentävät kavennusten kohdalla, voivat pienimätkin taapertajat liikkua huoletta. Jokainen autoilija toivottavasti tuntee vastuunsa.

Tienrakentamisen päätyttyä ovat melkein kaikki parakit jo poistuneet "TAMMENTERHON" pihalta. Nyt on toiveenamme saman pihanmylläyksen yhteydessä saada viemäri ja vesijohto toimitilaamme. Ehkä saamme jopa vesivessan! Talkoolaisia kaivataan näihin hommiin. Ilmoittautukaa Kai Haapamäelle tai Olavi Laineelle! Kohta on helpotuskin helpompaa!

Jupperin eteläosan kaavoitus etenee siten, että "Palomäen" kaava saattaa tulla nähtäville ennen kesälomia. Ensimmäisenä laajemman kaava-alueen osista "Rastasniitty" ennättäneen kaupunkisuunnittelulautakunnan käsittelyyn marraskuussa. Sitten seuraa aikataulussa "Luuvanmäki" ja viimeisenä siis "Palomäki". Vaalien seurauksena päättäjät vaihtuvat (jos vaihtuvat), joten on syytä seurailta luottamusmieselimien kokoonpanoa.

Vielä on syytä muistuttaa, että kohta lehden ilmestymisen jälkeen, keskiviikkona 20.11.96, on yhdistyksen syyskokous, jossa valitaan puheenjohtaja ja johtokunnan jäsenet. Kaikki mukaan kokoukseen vaikuttamaan!

Silja Fullen

Varmistakaa, että homma pyörii!

MIETELAUSE: Rakkaus ei ole sitä, että kaksi ihmistä tuijottaa toisiaan silmiin, vaan sitä, että molemmat katsovat yhdessä samaan suuntaan.

sivu 1	Puheenjohtajan palsta
sivu 2	Sisällysluettelo Historiaa: Jupperin omakotiyhdistyksen jäsenlehti 16 vuotta sitten
sivu 3	Päätoimittajan palsta
sivu 4	Ei unohdeta "kirojen" kannustusta
sivu 5	Pysyvä näyttely Tammenterhoon
sivu 6	Terveisiä Laaksolahden kirjastosta
sivu 7	In Memoriam - Ester Maria Side Historiaa... jatkuu
sivu 8-9	Pitkäjärven VPK-uutiset: PjVPK toiminut jo 60 vuotta
sivu 10-16	Shakki opettaa johdonmukaista ajattelua ja vastuuta

sivu 17	Pikkujouluilmoitus
sivu 18-20	Tapahtumakatsaus: Kesäjuhla Rantaniityllä, Näyttely
sivu 21	Kutsu syyskokoukseen
sivu 22-23	Seija Seppä - uusi yrittäjä Jupperissa
sivu 24	Rullaluisteluramppi Laaksolahden Joulunajan tuikkivat pihakynntilät
sivu 25	Mielipidepostia Jupperin koulu Internetiin
sivu 26-31	Espoon Pitkäjärvi - salaperäinen hämäläisten satama?
sivu 33	Ilmoituksia
sivu 34	Tapahtumakalenteri

HISTORIAA

JUPPERIN OMAKOTIYHDISTYKSEN JÄSENLEHTI 16 VUOTTA SITTEN

JÄSENLEHTI 4/1980 ja 5/1980

Päätoimittaja Pertti Leinonen

AIHEET:

- Päätoimittajan palsta: Jo joutui armas aika: aistien ja luonnon heräämistä, satakielen laulu, sanomalehden luku omenapuun alla, kanssakäymistä ja tarinointia naapuriston kanssa. (4/1980)

- Rannassa pelattiin ja talossa tanssittiin: Kesärieha talkoovoimin kunnostetulla lentopallokentällä, Pitkäjärven VPK mukana ruiskutusnäytöksellä. Yhdistyksen 25-vuotisjuhla monitoimitalolla. (5/1980)

- Puheenjohtajan palsta: Uudelleen arviointien aika: okyn toiminta saavuttanut vaiheen, jossa tulee suorittaa uudelleen arviointia tilanteesta ja ottaa uusi suunta ja tavoitteet, yhteistyö muiden samaan päämäärään pyrkivien järjestöjen kanssa sujunut hyvin, toiminta ollut kuitenkin Espoossa välillä voimatonta näpertelyä, Suomen Pienkiinteistöliitto ei ole saanut toimintaansa sitä painovoimaa, mikä sen lausunnoilla tulisi olla, sen toiminta meidän kannaltamme onkin otettava lähivuosina pohdittavaksi, Jupperissa on eri toiminnot selvästi selkiintyneet ja jakautuneet eri sektoreille, pitkällä tähtäimellä muodostuu kaupunginosa-yhdistyksiä hoitelemaan alueittensa asioita, ehdotetaan väliaikaisena ratkaisuna alueemme yhdistysten yhteistyötä, yhteistyösuunnittelujen Espoossa ja viittaus rahoitustarpeeseen, **Olavi Laine.** (4/1980)

Puheenjohtajan palsta: Historiikkia kirjoittaessa pj. huomasi, että asiat ovat kuitenkin menneet eteenpäin, tehty 13 kohdan tavoitelista ja nyt voi todeta, että listasta on keskeneräisenä vain asemakaava, vesihuolotyöt ja jotkut tiehommot. Seuraavaa varttia aloitettaessa yhdistys on päässyt tilanteeseen, jossa on suhteellisen vähän keskeneräisiä asioita. Nyt on hyvä vaihtaa veturia, on luotava jupperilaisuushenkeä, talkootoiminta on jo virinnyt, keskusjärjestöjen toiminta vahvistumassa Espoossa luomalla uutta alueellista yhteistyöjärjestöä EKYLiä. 25-vuotisjuhlat onnistuivat kivasti, kiitokset järjestelytoimille, **Olavi Laine.** (5/1980)

Kansikuva:

- Männynoksa, IP -80. (4/1980) ja (5/1980)

Järjestö- ja naapuriyhdistystoiminta (4/1980):

- Juhlat: 25 vuotta, kesäjuhla rannassa ja aikuisten juhlat monitoimitalolla, päivämäärät ilmoitetaan.

- Vanhakartanon kalastuskunnan kalastussäännöt ja otteita vuosikokouksesta, **Kalastuskunta.**

Kokoukset ja yhdistystoiminta:

- Selostus kevätkokouksesta. (4/1980)

- Lasten teatteriretken selostusta, **Olavi Laine.** (4/1980)

- Toimintasuunnitelma 1981. (5/1980)

jatkuu s. 7 ->

PÄÄTOIMITTAJAN PALSTA

Tammipääntie puhuttaa edelleen. Tietooni on tullut, että tien rakentamisen loppuvaiheet tappoivat suurelta osalta jupperilaisia pääkatua kohtaan tuntemaan tyytyväisyyden. Hankkeita protestilistan keruusta on viritelty. Monet sanovat, että kunnan tie pilattiin lähes hätävarjeluun liioitteluun viittaavalla hidastemäärällä.

Kyllähän allekirjoittanutkin ihmetyttää, että vajaan kilometrin matkalla on kokonaisuutta kahdeksan (8!) hidastetta. Ihmetyttää myös se, etteivät pelkät liikennetaskut riittäneet, vaan piti vielä pystyttää niitä "keilojakin". Lieneekö liikennesuunnittelussa ryhdytty luovuuden kunnianhimoisimpaan toteutukseen?

Taloudellisesti ajatellen tuntuu tuhlaukselta lama-ajan runtelemassa kaupungissamme tämätapaisten rakentelun harrastaminen kivireunuksineen kaikkineen. Kaiketi on ajateltu liikenneturvallisuutta - säästämistä ennaltaehkäisyn muodossa. Turvallisuusnäkökohtia mitenkään vähättelemättä tuntuu kuitenkin siltä, että realistinen suhteellisuudentajuntaju on pettänyt. Eivätkö nopeusrajoitus, kevyen liikenteen väylä ja suojatie olisi riittäneet?

*

Tieasioista puheen ollen meidän kulmakunnallamme mielipiteitä jakanutta Kehä II:ta on ihan käytännössä alettu rakentaa. Niitä, jotka rakentamista kannattavat, ilahduttaa se, että liikenneministeri **Tuula Linnainmaa** on ministerin arvovallalla asettunut puoltamaan tien jatkamista Hämeenlinnantielle saakka.

Liikenneministeriö ja ympäristöministeriö ovat tässä nyt eri kannoilla, toivottavasti eivät sentään asetu 'napit vastakkain'. Viime aikoina on saanut opetella totuttautumaan hallituksen eri ministeriöiden ja ministerien keskinäisiin kiistoihin, joissa itse asioiden tila tuppaa jäämään hunningolle.

*

Jupperin 60:s vuosi on jo kääntymässä loppusuoralle. Vuosijuhlaa on vietetty kolmen näyttelyn verran. Näyttelytyöryhmä on

paiskinut töitä melkein pä työnarkomaanin tapaan. Myönteinen palaute näyttelyistä on palkinnut aherruksen.

Eivätkä näyttelyt juhlavuoden mentyä loppu. **Seppo Räisänen** esitti idean pysyvästä näyttelystä Tammenterhoon. Ja mikä ettei! Kun yhdistyksellä kerran on oma toimitila, niin sitä pitää hyödyntää. Lisäksi materiaalia löytyy monivuotisen perinnekeraun tuloksena runsain määrin.

Pysyvässä näyttelyssä toteutamme teema-ajattelua, mikä tarkoittaa, että aina tietyn teeman puitteissa tehdään eräänlainen syvempi luotaus Jupperin elämäntoimintoihin.

Ensimmäiseksi esittelemme yhdistyksemme toimintaa toteutuneessa, toteutettavassa ja tavoitteellisessa perspektiivissä, ja kohdistamme näyttelyn erityisesti Jupperin uusille asukkaille ja yhdistykseen vasta liittyneille jäsenille. Näyttelyn tarkoituksena on saada aikaan informatiivista vuorovaikutusta puolin ja toisin. Toivomuksena on, että asukkaat esittävät oman palautteensa niistä tarpeista ja tavoitteista, joita Jupperi asuinalueena vaatii, jotta täällä viihdytään ja pystytään kehittämään niitä asioita, jotka kehittämistä kaipaavat.

*

Jo muutama viikko sitten omaa pihaa silmäillessäni väsäsin mielessäni laulun, joka sopi tietyn joululaulun nuottiin:

Syksy on taas, syksy on taas,
piha on täynnä lehtii.

Nyt sitä saa, nyt sitä saa
haravoida minkä ehtii.

Eipä ole ehtinyt. Nyt kun saan tämän lehden painoon, menen pihalle ja haravoin "niit lehtii, minkä ehtii".

Joulu ja vuodenvaihde ovat jo enemmän kuin lähellä. Haluankin olla ensimmäisiä, jotka toivottavat kaikille jupperilaisille

**RAUHALLISTA JOULUA JA
ONNEA VUODELLE 1997!**

Saini
Saini Lanu

EI UNOHDETA "KIROJEN" KANNUSTUSTA

Allekirjoittaneen jäljet johtivat Jupperiin vuonna 1956, voisiko sanoa eräänlaisena kylänloppulaisena. Tuolloin päättyi pitkään kestänyt ehdoton rakennuskielto Jupperissa ja mökkimme oli ensimmäisiä uusien tuulien airueita alueellamme. Meitä, vaimoani ja minua, katseltiin kylässä hieman kummeksien, olihan yhteisön hahmo kanssamme muuttunut.

Tämän jälkeen on paljon muutakin muuttunut. Posti on kadonnut, elintarvikeliikkeet ovat kuolleet, kaavoitus edennyt, rakennustiheys ja ihmisten lukumäärä kasvanut. Peruspalvelut ovat ensin parantuneet ja sitten loitontuneet, vesi ja viemäri alueelle vedetty, Pitkäjärvi puhdistunut, ja viimeksi saatu Tammipääntielle päällyste.

Myöskin allekirjoittaneessa on tapahtunut muutoksia. Keskikohdalle on painoa ilmestynyt lisää 17 kiloa ja jäseniä rassaa kihti.

Laaksoalahden ns. vanhan kaava-alueen ja Vantaan (Helsingin maalaiskunnan) rajan välissä oleena alueena tunsimme "vanhat" jupperilaiset sängen hyvin "rajan kirot"; mitään ei saatu, kaikki täytyi ottaa tai tehdä itse. Itse tehtiin ja hoidettiin tiet, rakentaminen, rakennustarpeet ja yhteinen uimaranta. Sotien ajan ruokakin kasvatettiin osittain omilla pienillä tonteilla itse.

Itse tarkoitti kuitenkin suuressa määrin naapurin auttamista ja yhteistä toimintaa. Tätä tehostamaan perustettiin kylään tiekunta ja myöhemmin omakotiyhdistys. Olisiko meillä koulua, kirjastoa, terveydenhoitoa ja melko kehittyneitä liikenneolosuhteita, muutamia asioita mainitakseni, ilman rajan kiroja ja sen synnyttämää "itse" -henkeä. Ei ainakaan näin lähellä ja niin aikaisin kuin ne on alueelle saatu.

Viime vuosina olemme joutuneet tavallaan puolustussotaan, kun saamiemme etuja on pala palalta syöty tai yritetty syödä ns. kehityksen ja tuottavuuden nimissä.

Kylämme asukkaiden ajattelutavassa on myös tapahtunut muutosta. Aikoinaan, kun kutsu tuli, lähti mies talosta tai kaksi parhaasta työkalut olallaan tai ainakin ainekset taskusaan yhteiseen puuhaan tahikka rientoon, oli se sitten urheilukentän kunnostus, kaavan kohtuuttomuuksien vastustus tai yhteinen teatterimatka, joihin ilmoitettiinkin, että 50 ensiksi ilmoittautunutta pääsee mukaan. Edelleenkin halutaan, että toimintaa on, mutta toisten pitää tehdä se: yhteisen toimipisteemme Tammenterhon kunnostus, lasten leikkikenttä, uimarannan siivous. Menkööt muut myös yhteisiin iltamiimme "römppäjäisiin".

Osasyynä ajattelutavan muutokseen on myös kylämme "statuksen" nousulla. Olemme siirtyneet käsityövaltaisesta vasemmistolaisesta "tavallisen kansan" asujaimistosta johtajien, insinöörien ja tohtoreitten "henkispään" yhteisöön, jossa kuitenkin pelätään näyttää, että "ehkä minä osaan tuotakin, kun yritän". Voihan myös olla, että nykyiset jupperilaiset ovat hakeutuneet tänne suojaan maailman kolhuilta ja linnoittautuvat koteihinsa perheensä keskuuteen ajattelematta sen enempää ympäristöään ja sen avulla saatavaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteistä etua.

Jupperin Omakotiyhdistyksen yhteinen toimipaikka Tammenterho "Sainin" porukan ideoimine kylän esittelyineen on sopiva paikka tutustua tarkemmin kylämme henkeen ja sen historiaan, ja tuoda myös esille uusia ajatuksia ja ehdotuksia yhteiselle foorumille.

Kylämme nuoriso uskalsi sen tehdä esittämällä rullaluistelurampin hankkimista alueellemme.

Kylänloppulainen

Kun tekstiä pystyy lukemaan vaivatta, sen kirjoittamisessa on nähty suurta vaivaa.

PYSYVÄ NÄYTTELY TAMMENTERHOON

Jupperin näyttelytyöryhmä on ideoinut Tammenterhoon pysyvän näyttelyn eri teemoja toteuttaen. Teemat vaihtuvat neljä kertaa vuodessa, samassa rytmissä kuin jäsenlehti ilmestyy. Ensimmäiseksi teemaksi on valittu yhdistyksen toiminnan esittely Jupperin uusille asukkaille ja yhdistykseen parin viime vuoden aikana liittyneille jäsenille.

NÄYTTELYN AVAJAISET

*pidetään sunnuntaina 17.11.1996 klo 11.00
Tammenterhossa, Tammipääntie 33*

Näyttelyn pääkohdat:

YHDISTYKSEN AIKAANSAANNOKSET

YHDISTYKSEN TEKEILLÄ OLEVA ASIAT

YHDISTYKSEN TULEVA TOIMINTA

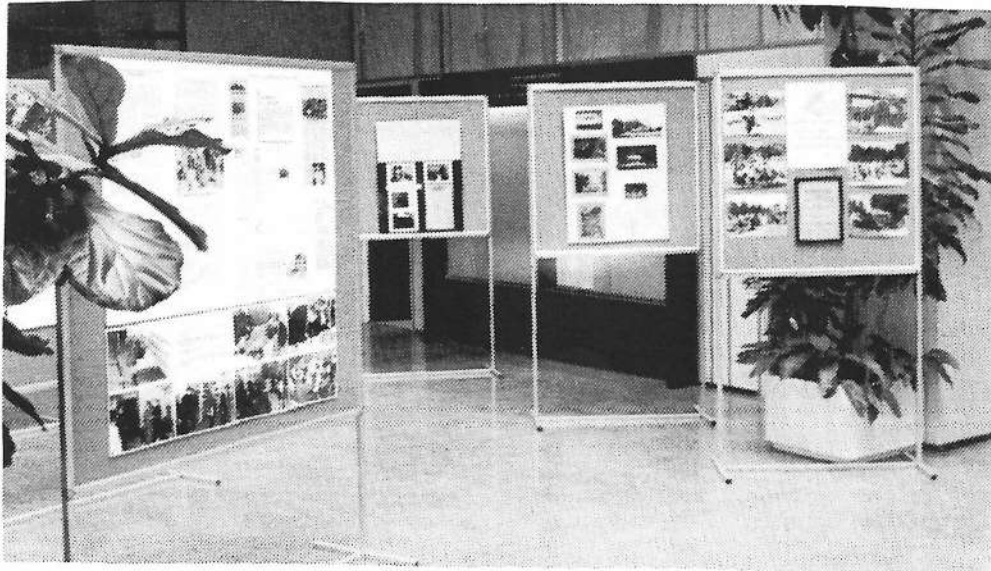
Olemme valinneet ajankohdan ajatellen jupperilaisten olevan sunnuntaisella aamulenkillä, jolloin voidaan poiketa välietapille Tammenterhoon, jossa tarjoamme pientä 'kärskyettä' ennen sunnuntaiateriaa.

Vaikka teema onkin suunnattu uusille asukkaille, toivomme kaikkien jupperilaisten osallistuvan näyttelyyn.

TERVETULOA!

JUPPERIN OMAKOTIYHDISTYS RY

*Espoon kaupungintalon
näyttelystä
(Olavi Laine)*

TERVEISIÄ LAAKSOLAHDEN KIRJASTOSTA

Laaksolahden kirjasto vietti sunnuntaina 22.9. 5-vuotisjuhlia. Kirjaston johtaja **Elina Smeds** lähetti jäsenlehdellemme juuri edellisen lehden mentyä painoon seuraavat terveiset, jotka nyt myöhästyneenä tuodaan julki:

"Syksyn myötä kirjastomme on jälleen auki lauantaisin. Kirjojen, lehtien, musiikin ja äänikirjojen lisäksi meillä on tarjolla lastenvideoita ja kirjastossa käytettäviä cd-romeja. Internetkin on tulossa viimeistään ensi vuonna."

Yhdistyksemme sai myös myöhemmin kirjaston kiitokset hyvin sujuneesta yhteistyöstä.

Kiitämme puolestamme kirjastonjohtaja Elina Smedsiä ja kirjaston henkilökuntaa erinomaisesta yhteistyöstä, palvelusta, avusta ja tuesta, jota osaksemme olemme saaneet.

Toivotamme 5-vuotiaalle kirjastollemme onnea ja menestystä sekä pitkää ikää!

JUPPERIN OMAKOTIYHDISTYS ry
Johtokunta

LAAKSOLAHDEN KIRJASTO

DALSVIKS BIBLIOTEK

Veininkatu 24 / Sveinsgalan 24
puh / tel 5093 861

avoinna ma,ke,to 15-20 ti,pe,la 10-15

öppet må,on,to 15-20 ti,fr,lö 10-15

SAINI LANU KIITTÄÄ ÄÄNESTÄJIÄÄN

Tuhat x 147 = 147.000 kiitosta!

Saini

Vihjekortti

**ESPOON
RIKOS-
VIHJEPUHELIN
455 0 455**

KILONPOLIISIT
1Kg
Espoo

*Pisara murtaa kiven,
ei voimalla,
vaan usein tippumalla.*

IN MEMORIAM

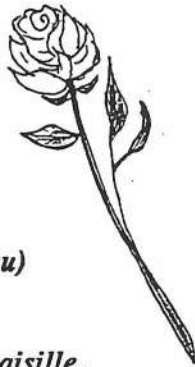
Käsityönopettaja

ESTER MARIA SIDE
o.s. Muraja

s. 29.3.1901 Turussa
k. 14.10.1996 Espoossa

... kulkiessamme omia vaikeita teitämme,
joita kukaan ei kulje kanssamme,
silloin luonto puhuu meille:
Lumihutalet putoavat päällemme
hellästi ja lohdullisesti,
tuuli syleilee ja hyväilee,
aurinko laskee olallemme
hyvän, lämpimän kätensä,
ja pimeys painaa meidät
sydämeensä,
peittää ja suojaa
kuin äiti.

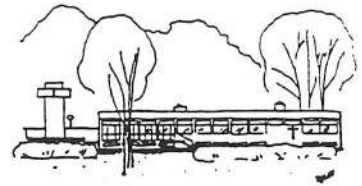
(Helene Böhlau)

Lämmin osanottomme omaisille.

JUPPERIN OMAKOTIYHDISTYS RY

Laaksoalahden seurakunta-alue
Jupperi, Laaksoalahti, Lähderanta

Laaksoalahden seurakuntatalo
Laaksoalahdentie 47
p. 847 701
Lähderannan Päiväkerhotila
Lähderanta 3 p 1 P
p. 598 278

Isänpäivän iltakonsertti, sunnuntaina 10.11. klo 18
Oopperalaulaja Johanna Tuomi,
Antti Pohjolan-Pirhonen.

Koko perheen Adventtitapahtuma sunnuntaina
1.12. klo 15.00
Nukketeatteri Valkovilla, myyjäiset lähetystyön ja
Kansan Raamattuseuran hyväksi.

Marttojen myyjäiset sunnuntaina 15.12. klo 13.

Kauneimmat joululaulut torstaina 19.12. klo 19.

Jouluhartaus tiistaina 24.12. klo 16.

Luonnonsuojelu:

- Kelohonka kertoo: puunkaadosta, roskaamisesta, ja luonnonliikaamisesta, tunnelmapalanan Lapista, **Kati Lakner**, 9-vuotias. (4/1980)
- Karhuvaarin kauhunpäivä: karhu löytää luonnosta ihmisen tuhoja, **Nina Mönkkönen**. (5/1980)
- Rakasta luontoa: luonnon roskaamisesta, ilkitäistä, lasten mielestä järjetöntä, miten vanhemmat antavat kuin esimerkin luonnon saastuttamisesta, **Päivi Karppinen**. (5/1980)

Keskinäiset suhteet ja ilkivalta:

- Hyvät koiranomistajat: Haukunta häiritsee, **Koirien ystävä**. (4/1980)
- Kuutamoserenaadi Jupperissa: Teheraanin pommi pihassa, tolppa poikki ja ralliauto jäljellä, **Matilda**. (5/1980)

Muut aiheet:

(4/1980):

- Vaimon laihdutus onnistui; katso kokonaan. Poliisin päälle ajanut ei voinut siirtyä, koska poliisi olisi nähnyt rekisterikilven, **Matilda**.
- Yhdessä 100 vuotta: Eila ja Seppo Räisänen täyttivät 50 vuotta, onnittelemassa kävivät Olavi Laine ja Leena Tammela oky:n puolesta, **PL**.
- Lihakauppiaan tyttären käden pyyntö; Palana vai siivuna.
- Ympäristövuoden tunnuspuu: Visakoivu, mahdollisuus ostaa visakoivun taimia, selvitys visan synnystä. (5/1980):
- Kyllä rouva porsaansa kotiin ajaa.

-> jatkuu s. 2: HISTORIAA...

Perinne (5/1980):

- 25 vuotta: Yhdistystoiminnan käsittelyä ensimmäiseltä neljännekseltä.

Asukastoiminta (5/1980):

- Energia: Jok järjestää energiapäivät, **Energiatöimikunta**.

Kunnallistekniikka yms. (5/1980):

- Kiista linja-autolla ajamisesta Laaksoalahdentiellä jatkuu: Yhteenveto tähänastisista lausunnoista ja tapahtumista, **Seppo Räisänen**.
- Lopultakin: Tervetuloa vesijohto, tervemenoa viemäriverdet, **Jussi**.
- Kirje kaupunginhallitukselle lasten koulutien parantamiseksi.

Ilmoitukset:

- Olen jupperilainen paita, Union (takasivu). (4/1980)
- Lähderanta Ostoskeskus, Espoon Lautatarha Ky, Rautia Rake, Kansallis-Osake-Pankki, Lähderannan Pesula Ky, Sahakonttori Oy, A-Taimisto (takasivu). (5/1980)

PITKÄJÄRVEN VPK

→ → → U U T I S E T

PITKÄJÄRVEN VPK TOIMINUT JO 60 VUOTTA

Pitkäjärven VPK on toiminut jo 60 vuotta. Yhdistyksen perustava kokous pidettiin 16.8.1936. Tätä vaiherikasta taivalta juhlimme lauantaina 14.9.1996. Päivätaluisuudessa piti juhlapuheen Espoon palopäällikkö Heikki Paaajanen korostaen vapaapalokuntien tarpeellisuutta kaupungin pelastusorganisaation osana.

Heikki Siteen laatimassa historiikissa kerrattiin kalustomme historiaa.

Tunnustuksena toiminnasta palo- ja pelastusalalla on Uudenmaan Pelastusliitto myöntänyt seuraaville jäsenillemme:

I-luokan ansiomitalit

BLOMQVIST CAMILLA	GUSTAFSSON LASSE
JARNOLA JUHANI	KARHU MARTTI
LASSILA IIVO	LEHTINEN LASSE
SIDE HEIKKI	

II-luokan ansiomitalit

ANTTILA KAISA	GUSTAFSSON TARJA
JARNOLA RITVA	KANERMO TOMMI
LUNDSTRÖM MAIJA	NUMMIVAARA HELLEVI
ORASJÄRVI KIRSTI	

Tilaisuus huipentui kymmenen Aikamiehet -kuoron jäsenen lauluesitykseen.

Iltajuhlassa luovutettiin VPK:mme viirit kiitoksena pitkäaikaisesta toiminnasta VPK:mme hyväksi seuraaville henkilöille:

HAKULINEN SEPPO	ORASJÄRVI MATTI
KAJASLAMPI KAI	RAVATTINEN ESKO
RIITOJA MATTI	VARJA AARRE

Heikki Siteelle on ehdotettu Pitkäjärven VPK:n **kunniapäällikön** arvoa erityisenä huomionosoituksena 43 vuoden toiminnasta palokunnassamme, josta 18 vuotta palokunnanpäällikkönä.

Ilta kului vanhojen ja uusien jäsenten vaihtaessa kuulumisia ja vertaillen kokemuksiaan VPK:n toiminnassa. Reippaista tanssin tahdeista vastasi Duo IV B.

*****

Uusi sammutusautomme astuu palvelukseen viikolla 43. Tarkemmat tiedot siitä seuraavassa lehdessä.

*****

PITKÄJÄRVEN VPK:N YLEINEN SYYSKOKOUS PIDETÄÄN
11.11.1996 KLO 19.00 VPK:N KERHOHUONEESSA.

SHAKKI

OPETTAA JOHDONMUKAISTA AJATTELUA JA VASTUUTA

- Shakilla on erinomaisen tärkeä tehtävä: se opettaa ajattelemaan johdonmukaisesti ja vastuuseen omista teoistaan. Jos ajattelet ja toimit väärin, rangaistus tulee välittömästi, toteaa Espoon Shakkiliitossa 10 vuotta puheenjohtajana toiminut, ja tänä vuonna tehtävänsä jättänyt URPO SAIRANEN selvittäessään tämän pelien "kuningaslajin" syvintä olemusta.

Jupperin omakotiyhdistys ry:n pitkäaikainen rahastonhoitaja ja shakin intoutunut harrastaja SEPPO RÄISÄNEN, joka on viritellyt shakkiharrastusta Tammenterhon shakki-illoissa, pahoittelee heikkoa osanottoa:

- Ei täällä Jupperissa taida saada noita nuoria vedettyä mukaan shakikerhoon. Nuorilla on nykyään niin paljon harrastustarjontaa ja shakki on vähän sellainen peli, että ensin pitäisi vähän totutella, millaista se oikein on. Menestyminen ei tule heti kättelyssä.

Espeen Shakkikerho täytti viime elokuussa 50 vuotta. Tämän viidenkymmenen vuoden aikana on jaettu kultaisia ansiomerkkejä viisi, hopeisia vajaa 50 ja viirejä 12. Jupperissa viirejä on kolme, Mauri Alasaarella, Seppo Räisäsellä ja Urpo Sairasella.

Kahta viime mainittua haastatellessani minulle, shakinpeluuta harrastamattomalle, aukeni uusi maailma. Samalla kun itse sain tietoa shakinpeluun eri ominaisuuksista, kunnioitukseni niin peliä kuin sen pelaajiakin kohtaan kohosi. Shakki opettaa, kasvattaa ja kehittää; mitä erinomaisin harrastus nyky-yhteiskunnassa, jonka suurimpia heikkouksia on päätöksenteon vastuun siirtyminen yhä useammin päätäjiltä virheellisten päätösten kohteiksi joutuneille.

Urpo Sairanen ja Seppo Räisänen ovat kumpikin syntyneet vuonna 1930, Urpo Helsingissä ja Seppo Helsingin maalaiskunnassa, Tapanilassa, joka nykyään sekin alueliitoksen myötä on Helsinkiä.

Urpo on ollut espoolainen vuodesta 1937, ja asunut suurimmaksi osaksi Jupperissa, josta vanhemmat ostivat tontin vuonna 1936. Seuraavana vuonna valmistui koti Jupperiin. Avioiduttuaan vuonna -59 Urpo

muutti Mankkaalle palaten takaisin Jupperiin 20 vuotta myöhemmin.

Urpon koulunkäynti alkoi Hämeenkylässä koulussa, Helsingin maalaiskunnan puolella, ja kun vuonna 1939 perustettiin väliai-

kainen koulu Pihlaskarin huvilaan Tammiportaantien, tulin koulu ihana naapurin. Vihertäksön yhteiskoulusta Urpo kirjoitti ylioppilaaksi ja valmistui ekonomiksi Heisingin kauppaoppikoulusta vuonna 1955. Toimipaikka löytyi OTK:sta, jossa hän työskenteli yli 30 vuotta ostajana. Urpo on ollut eläkkeellä vuodesta 1986.

Urpo työskenteli OTK:sta saamansa virkavapaan aikana runsaan puoli vuotta Hampurissa, Saksan osuustoiminnallisessa liikkeessä. Vaino, Ingeborg, löytyi samasta työpaikasta, tuliti yhdessä Suomen ja meniti naimisiin.

Yhdistyksessä Urpo on toiminnut tilintarkastajana 70- ja 80-luvulla käyden isänsä, Lauri Säräsen jälkeä, sillä isä oli useita vuosia johdokunnan jäsenenä ja sitä ennen tilintarkastajana. Urpo on ollut mukana myös tekunassa, jossa Seppoonkin tutustui.

Seppo kävi koulunsa Helстин "Tossussa", viralliset nimeltään Toimen suomalaisen lyseo. Ylioppilaaksi päästyään Seppokin ajatteli kauppaoppikoulun koulun, mutta ylioppilastodistuksesta puuttii piste, joten Seppo lähti puuttua pistettä hankkimaan ensin armeijasta ja sitten kauppaoppistosta, jossa opiskeli merkonomiksi.

Kummallakin kerralla kauppaoppikoulun merkonomiksi.

Vainoossa, Eilaan, Seppo nautsui jo 13-vuotiaana Oulujärvellä. Eila on näet Sepon pikkuksenkku, ja yhdistäväänä tekijänä on Leinosen suku, johon sukulaisuuteen liittyy useampiakin jupperilainen.

Seppo huomasi kauppaoppistossa, että suoraa koulusta työelämään vietiin kahra laja opiskelijoiita: kielia osaavat ja kirjanpitoa taitavat. Niinpä hän päätti ryhtyä kirjanpitoajaksi.

Seppo on toiminnut kinteistönvälittäjänä ja vähemmistöosakkaana **Kinteistötoimisto A. Livson & K:mi:**lla kuuttisen toista vuotta, ollut **Kaukomarkkinoissa** kirjanpitoajana ja viimeiset viitisen vuotta työskentelemässä tyttärensä kanssa omassa tilitoimistossa.

Sepon isä oli ostanut Juppelista tontin vuonna 1937, ja äiti vuonna 40 sen tontin, missä nyt asutaan. Aviohittoon mentäessä asuttiin ensin Tapiolassa muutama kuuakausi ja sieltä muutettiin Tuomarilaan, josta Seppo kertoo alkaneensa kulkea Juppelissa monttu kaivamaassa. Yhdistyksessä toimimisen Juppelissa aloitti ensin kirjanpitoajana ja on ollut jo 20 vuotta yhdistyksen rahastohoitajana.

Tiekunassa Seppo toimi sihteerinä ja 20 vuotta yhdistyksen rahastohoitajana.

Tiekunassa Seppo toimi sihteerinä ja 20 vuotta yhdistyksen rahastohoitajana. Hän toimi tiekunassa välillä taloudenhoitajana.

Shaktharrastus alkaa Urpo kertoo olleensa siinä 10-11-vuotias, kun heidän naapurissaan kävi vierailulla mies, joka pelasi naapurin isän kanssa shakkia. Touhua katseltiin kiinnostuneena ja siinä pelatessa mies kertoi sääntöistä. Laudalla liikkumiseen saatiin neuvot ja pelkästään suullisesti, ja kunnies kehotti muistamaan, että musta kuningas on aina valkoisella puolella ja valkoinen kuningas mustalla, niin neuvot otettiin ihan kirjaimellisesti. Sijotettiin valkoinen kuningas mustien nappuloiden ja musta kuningas valkoisten nappuloiden sekaan.

Sitten me mietittiin, että kuinka hennemmissä tää oikein voi toimia, kuningashan on heittänyt shakissa, sehan on suorastaan maissa. Toisaalta, eihän se ole maissa, sehan voi lyödä sen daamin pois sitä. Ja niin me tehtiin itse päätös: ei - tässä

käännä

pelataan niin, että mustat ovat tuolla puolen ja valkoiset tällä puolen. Opetukseen liittii myös, ettei saa lyödä suojattua nappua, joka tuli myös säännöksi siihen asti, kunnes sitten löytyi paremmat säännöt ja opittiin pelaamaan, Urpo kuvallee.

- Ja jossain vaiheessa sitä huomasi, ettei tämä olekaan niin yksinkertaisia, mitä se näyttää, vaikka yksi kaveri kertan väitti, että se näytetään paljon vaikeammalta kuin on, Urpo naurahattaa.

Hän kertoo shakin kuitenkin pysyneen monia vuosia samanlaisena harrastuksena kuin korttipeli aina siihen asti, kun kouluun joutu syyentymään shakkiin. Koulussa näet oli muutamia kaveritea, jotka pelasivat shakkia melkein päivittäin. Sepollakin oli samantaisia kokemuksia kuin Urpolla harrastusta aloittaessaan:

- Siellä helluntaipalstilla Tapiolassa, lentokentän päässä, oli yksi tuttu kaveri saanut jostain shakkikärpäsen pureman ja hänen kanssaan alettiin opetella. Ja mulle kävi ihan niin kuin Urpollekin, että ensin opetettiin siirtoja väärin.

- Mieleen on jäänyt, että kunningat oli kuin kinni hiimattu lähtöruntuun, jos se sitä hiikkui, se piti tuoda takaisin siihen runtuun. Ruutu oli kuin kantapiste, se ei voinut kiertää ympäri lauraa. Ja se oli suurin vihre, mitä me tehtiin alussa.

- Oppikoulussa oli sitten HOU:n, eli Heisingin oppikoulun shakkiestaruuskilpailut, ja olin koulun joukkueessa mukana. Kai sitä oli sen verran kehittynyt. Meitä oli luokassa kolme tasaväkiä miestä, ja shakissa on yleensä niin, että kun ollaan tasaväkiä, niin sitä ikään kuin vetää toistaan ylös-päin, kehittää toimen toistaan, Seppo selvittää.

Shakkiharjastuksessa vähillä

tauvoja
Urpo kertoo jättäneensä shakin joskus 40-luvun lopussa ja pelanneensa bridgeä kymmenekunta vuotta. Viimeiset pari kolme vuotta on mennyt bridge'n ja kirjeshakin parissa.

- Nykyään pelaan suhteellisen vähän shakkia. Tämä vuonna oikastaan vain yhden turnauksen Baden-Württembergin mestaruuskilpailussa, Urpo muistellee.

Sepolta jäi shakinpeluu armeija-aikeihin:

- Pelasin vielä armeijassa, Lahden Shakkikerhossa, josta joku tuli antamaan simulaantia. Meitä oli jotain kolmisenkymmentä kaveria. Olin ainoa, joka voitti silloin sen simulaantin. Se oli viimeinen peli, enkä kymmeeneen vuoteen koskenutkaan nappuloihin. Aikaa ei riittänyt, kun piti rakentaa mökkiä, perhe lisääntyi ja oli hankittava ammattia.

Sitten Seppo luki lehdestä Espoon Shakkikerhon pelaavan Lähderamassa, ja lähti katsomaan. Siitä alkoi pelaaminen Espoon Shakkikerhossa.

Urpo kertoo aikanaan pelanneensa pitkään shakkia vain firmissa.

- Meillä oli mahtava joukkue. Naissä normaaleissa pitkisissä peleissä ei 8-miehisessä joukkueeseen tahtonut 1. luokan pelaajat mahua mukaan. Ensimmäisellä pöydällä oli kansainvälinen mestari Kalle Ojanen. Ja OTK:han voitti, Urpo kehaisee.

Shakki on urheilua

Shakissa on kilpailuja hyvin monella tasolla, kuten urheilusakin. Shakki on urheilua. Kerhot järjestävät avoimia kilpailuja, joihin kaikitt voivat osallistua, ja kutsukilpailuja, joihin kutsutaan vain määrättyjä kilpailijoita.

- Suomessa lienee tänä päivänä kaikkein yleisimpiä eri kerhojen järjestämät viikonloppu-turnaukset. Niissä ajetaan kahden ja puolen päivän aikana koko turnaus alusta loppuun.

Viikonlopputurnauksessa pelaataan viisi peliä ja kilpailu alkaa tavallisesti perjantai-ilta, jolloin pelataan yksi peli ja lauantaina sekä sunnuntaina kaksi peliä, jonka jälkeen nähdään, kuka on voittaja, Urpo selvittää.

Hän kertoo tällaisessa turnauksessa olevan kilpailijoita parhaimmillaan 250 ja pelaaminen tapahtuu useammassa erinä ryhmissä. Ideaaliryhmän koko on 32 pelaajaa, ei enempää, jotta saadaan selville voittajat. Näin ei voi olla kahita maksimipistemäärään yltävää pelaajaa.

- Systemi on ns. vajakateroskilpailu, jossa kilpailijat pannaan vahvuuslujkujensa mukaan paremmuusjärjestykseen listaan, joka pannaan keskeisiä poikki ja nostetaan rinnakkain, jolloin parti muodostetaan siten, että kaikkein vahvin pelaaja pelaa sen huonomman puoliskon vahvinta vastaan, ja vahvemman puoliskon heikoin pelaaja heikomman puolen heikointa vastaan. Ennen seuraavaa ottelua katsotaan tulokset, jolloin taas jokaisessa pisteryhmässä jaetaan kahita, ja saadaan pelaajaparit. Kukaan ei tipu pelistä pois, Urpo hahmottaa kilpailun kulua.

Elo-rankinglistat

Pelaajat luokiteltiin aikaisemmin eri luokkiin, jolloin 4. luokan pelaaja saattoi kerhossa nousta menestyksen perusteella 2. luokan pelaajaksi, mutta siitä eteenpäin oli lähdelevä yleisiin kilpailuihin, jolloin voittaja yleensä nostettiin ensin 1. luokan koepelaajaksi, sitten 1. luokan pelaajaksi jne. 1. luokan pelaajat olivat mestarihokkareita, mestareita, kv-mestareita, suurmestareita ja kideimestareita.

- Nykyään luokkia ei harasteita, vaan tilalla ovat elorankinglistat, joissa numeroiden perusteella annetaan sijotukset ja luokat, Seppo kertoo.

- Kun saavuttaa tietyn numeron, saavuttaa tietyn arvon. Esimerkiksi itse olen 2. luokan pelaaja, ja tällä hetkellä mulla on selo (Suomen elo) 1648.

Urpolia on ollut kaikkein korkein 1960. Mitä isompi luku, sitä parempi. Kaikkein parhaimmilla on jotain 2800.

Sepo kertoo rankinglistan olevan unkarilaisen matemaatikon, **Arpad Elon** kehittämä systeemi. Lista lähtee 900 pisteistä, ja luku joko nousee tai laskee pelaajan kilpailumenes-tyksen mukaan ja on riippuvainen myös vastustajan mukanaan tuomasta luvusta. Luku rippuu myös pelaajan jokaisessa turnauksessa olevasta odotustuloksesta, joka puolestaan riippuu hänen vahvuusluvustaan ja siitä, mikä on keskimääräinen vastus. Jos kilpailija yrittää odotustuloksentaan hänen tuloiksensa on tästä maksimista, ja sitä sitten verrataan hänen odotustulokseensa, Urpo selvittää.

Shakkikerhot aktiivivat ja ylläpitävät shakkiharjastusta Espoon Shakkikerho on toiminut 50 vuotta. Yksi sen perustajajsenistä, **Kurt Wahlstedt**, on vielä elossa. Seppo kertoo, miten luppertissa on ollut melko vilkasta shakkitoimintaa aikanaan, varsinkin silloin, kun Lähderanta oli pelipaikkana.

- Oli Niemen Seppo, Leimon Pentti, Kiveliän Pentti, ja sen lisäksi monet muut. Myös meikäläinen kävi siellä. Olavi Laine ja Aapo Savo ovat jonkin verran pelanneet sekä laaksoilaitelaiset. Sen jälkeen kun Sesto vei tilat tuosta Lähderannasta, oltiin Leppävaarassa, Killossa, Kauniaisissa ja Viherlaaksossa koululla ja nuorisotilassa, josta sitten mentiin tuonne Pohjois-Espooseen, Kalajärvelle, ja oltiin myös Suvelassa, Seppo luettelee.

Sepo kertoo Espoon Shakkikerhon toimineen Viherlaaksossa nuorisotilassa. Sen avulla tuli

Shakki ei ole kaallis harrastus, kilpailut eivät suurta yleis-
 soä kiinnostaa
 Urpo sanoo shakin olevan niin
 kaikkein vahvin kärkeä lienee
 miehillä, mutta löytyy siltä
 menestyneitä naisistakin. On
 miitakin, jotka eivät ollekaan
 hyväksy sellaista käsitteltä kuin
 naisshakki, Urpo toteaa.

Shakkikerhoissa käyvien
 ikäjakamassa näkee, että keski-
 tönkäiset ovat enimmäistönä. Ma-
 tunkälässä on ollut paljon nuo-
 rta, 4-vuotias nuorimparana.

- Aikoinaan Espoon Shakti-
 kerho hankki muutamia taitavia
 pelaajia tarjoamalla heille hyviä
 etuja. Espossa oli myös shak-
 kikerho, jonne voi mennä pela-
 amaan milloin vain maksamalla
 muutamman markan pääsyymak-
 sum, Seppo kertoo.

Liisa Tommilaakaan
 Vaikka shakkikerhoon liitty-
 minen ei ole kallista eikä vaadi
 mitään kokeita eikä velvoitteita
 - ei edes tarvitse osata pelata -
 ei nuoria tahdo saada mukaan.
 - Nuorisoperäntora aloitet-
 taessa on helppoa saada poruk-
 kaa mukaan. Problememana kui-
 tenkin on, että kun shakki on
 pitkäjänteistä puuhaa, niin en-
 nen kuin on päästy kovinkaan
 pitkälle, joukko on puolittunut.
 Keväätseen mennessä on enää
 jäljellä joku 5-10 %, ja seuraava
 vuonna on hyvä, jos on
 kaksikin, Seppo harmittelee.

- Esimerkiksi niistä, jotka
 olivat mukana Sveleassa, ja
 taällä Kalajärven, ei ole saatu
 yhtään ainuita pelaajaa.

Sepo kertoman mukaan
 Espoon Shakkikerho on tällä
 hetkellä kuutisenkymmeneä
 jäsentä, Maitinkylässä on sata-
 kunta, mutta useimmat shakti-
 kerhot pyörivät n. 20 jäsenen
 voimalla.

- Yksi iso kerho toimi, mi-
 mitään Helsingissä. Siellä on yli
 200 jäsentä. Toiminta on teho-
 kasta. Yleensä järjestötoiminta
 vaatii uhrautuvaa ja tarmokasta
 työskenteilyä, Seppo painottaa.

Urpon kertoman mukaan
 sukupuolijakama shakissa
 kallistuu miehille puolelle,
 ehkä n. 10 % pelaajista on
 naisia. Espoon Shakkikerhossa

Shaktia pelataan monin eri pe-
 lein. Alla muutama tietosanakir-
 jan määritelmä:

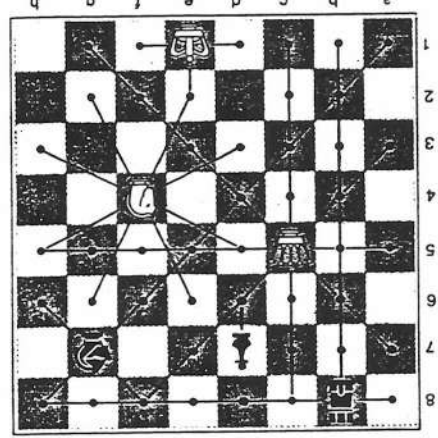
- **Tehtäväshaktin** tarkoituksena
 on sommitelujen shaktiasemien
 ja mihin liittyvien shaktitehtävi-
 en avulla esittää shakti-ideoita;
 - **Simultaanishakissa** yksi
 pelaaja pelaa samanaikaisesti
 useita pelejä eri pelaajia vastaan;

Shaktia montaa eri 'sorttia'

- **Sokkoshakissa** tapahtuu siir-
 rot lauraa näkemättä;
- **Pikapelissä** käytettävä aika on
 esim. 5 + 5 minuuttia;
- **Kirjeshakissa** siirrot välite-
 tään esim. kirjeitse, sähköitse tai
 radion välityksellä (nyk. sähkö-
 posti).

käännä

Vasemalla shakkipelin alkusema. Pellautta asetetaan pelaajien väliin siten, että kummankin pelaajan oikealla ole-
 va ruttu on valkea. Pystyruttuunruvejä kutsutaan linjoiksi (merkittään kirjaimilla a-h) ja vaakaruuturuvejä riveiksi (merki-
 tään numeroilla 1-8). Kukin ruttu voidaan siten määrittää kirjain-numero-yhdistelmällä. Kummallakin pelaajalla on
 16 nappulaa, toisella mustat, toisella valkeat. Varti arvoitaan, ja valkea aloittaa pelin. Nappulat ovat 8 sotilasta, 2 tornia
 - jos siirtoruudulla on vastustajan nappula, se jätetään ja potistaan laudalta. Sotilas saa alkusemasta siirtyä kaksi
 ruttua, ja se ylv viistoon eteenpäin. Jos sotilas kaksi ruttua edetessään yrittää ruudun, jota vastapelaajan sotilas
 ruutua, voi viistoksi mennä ruudun yhteen askelen (ohesta-ell en
 passant-yöntö). Toimen tarkoituksena on linnoittuminen (tornitus, nokadi), jossa kuningas siirtyy alkusemasta samaa
 riviä myöten jompaan lämpään samaanariseen ruutuun, ja sen jälkeen torni siirtyy kunnikaan yll tämän
 viereiseen ruutuun (pitkä tai lyhyt linnoittuminen). Linnoitusta saa vain, kun kunnikaan ja tornin välissä olevat ruudut
 ovat tyhjat eikä kunnikaan ole vielä siirtynyt. Linnoitusta ei saa tehdä, jos kuningas on sotilasta, joka on
 eivat saa olla uhattuna. Vastapuolen viimeisen rivin saavuttaneen sotilaan voi pelaaja korottaa kuningattareksi,
 torniksi, lähetiksi tai ratsuksi.

Urpo toteaa.
 markan päikkeillä 1. luokassa,
 mitään suurta, siinä 1.500-2.000
 viikonlopputurnajaisissa ole
 - Palkinnot eivät tavallisissa
 pia hyvinkin huokealla.
 hintaisia, ja niitakin saa halvim-
 100 markkaa. Kelloja on eri
 laura ja nappulat maksavat alle
 se on, jos ei hanki kelloa, sillä
 itse haluaa tehdä. Halvimmillaan
 kallis harrastus kuin miksi sen
 Urpo sanoo shakin olevan niin
 soä kiinnostaa

- Kunnan tulevat nämä uudet hermoverkkokortitokoneet, jolla on mm. inhimillinen ominaisuus oppia erädyksistä, konetta ei enää voi voittaa. Se ei tee samaa virhetta koskaan, Urpo uskoo.

Simultaania ja sokkoshakkia
Simultaani tuntui minusta, aivan aan perheytymättömästi, aivan uskomattomalta suoritukselta.

- Ei simultaani ole uskoma-
tona, mutta sokkosimultaani,
jota ei nykyisin enää harrasteta,
sen sijaan on. Siinä simultaanin
antaja pelaa montaa eri peliä
samanaikaisesti, mutta hän ei
näe yhtään laurta. Se on kaikki
tuolla päässä, Urpo toteaa.

Hän kertoo esimerkkinä Ar-
gentiinassa asuvan ex-puola-
laisen Miguel Naidortin pelan-
neen samanaikaisesti 48:aa
peliä, joista hän hävisi tosin
kuusi ja tasapelejä oli 12. Ve-
nääläisellä Aleksander Alje-
himilla, joka pelasi 32:ta vas-
taan, oli 30 voittoa ja vain kaksi
tasapeliä.

Tavallista simultaania eivät
kumpikaan pidä kovinkaan
ihmeellisenä tai vaikeana varsin-
kaan, jos on riittävä ero simul-
taanin antajan ja vastustajien
välillä.

- Siinä on vain omalle siirtol-
le vähemmän aikaa. Hänhan
kiertää koko ajan, ja jos siinä
on valkapa 30 pelaajaa, kestää
alkusi aika kauan ennen kuin
tulee laudalle, eikä siinä voi
oikeastaan muuta kuin odottaa -
on aika miettiä. Vasta siinä
vaiheessa peli alkaa tulla vai-
keaksi, kun vastustajia alkaa
tippua ja niitä on aina kohdalla
etkä ehdikkään miettiä. Ja jos
pääset loppupeliin, siellä on
enää kolme tai neljä pelaajaa,
jolloin se on aina siinä edessä,
Seppo selventää.

- Simultaamipelissä rasittaa
eniten se asento. Kun kiertää
pelaajan luota toiselle ja tekee
siirtoja, niska rasittuu. Puoli-
toista tai pari tuntia kiertettävään
on välillä nostettava pää pys-
tyyn, Urpo sanoo.

- Niissä 'peltäivoissa' on se
vika, että ne on niin taitavia
pelaamaan. Kaikkein pahinta on
se, että ihminen tekee virheen,
mutta kone ei, ja heti se ran-
kaisee, Seppo valittaa.

- Ennen pystyi shakkikoneen
voittamaan tekemällä sellaisen
sommiteiman, jota ei koneen
ohjelmistossa ollut. Sinne pit-
sada esimerkiksi hevosen haa-
rukka kauemmaksi, mitä se
kykeni näkemään. Nykyään ne
eivät tahdo enää omistua.

- Jos oikein tosissaan sen ko-
neen tahoo voittaa, on yksin-
kertaistettava sen asema, ja
mentävä loppupeliin, missä ne
ovat vielä pikkuksen heikompia.
Loppupelissä pärjään saatuani
sen aseman riittävästi pelikistet-
tyä. Mä voitan n. 25 %:sti ja se
on hukan masentavaa, Seppo
suree.

Urpon mielestä nimenomaan
pikapelejä ei pysty voittamaan.
- Pikapeleissä sillä on sellainen
'handycap', että se joudut teke-
mään siirrot sen puolesta, koska
koneella ei ole mitään me-
kaanista toimintoa, johon menee
aika, vaan se ottaa välittömästi.

- Muistan kerran pelatessani
Saksassa ja mukana oli tietoko-
ne. Tietokone aina voitti paitsi
kerran sattui min, että pelat-
taessa 40 siirtoa, jossa koko-
naisaika oli 5 tuntia, järjestäjät
eivät olleet ottaneet huomioon,
että konetta käytettäessä jonkun
piti tehdä koneen puolesta siir-
rot. Näin ollen kone ei ottanut
huomioon rakenteellista aikaa,
joka kului siirron tekemiseen,
vaan mittasi aikaa, mikä oli
tapahuttu siirron ja seuraavi-
en tapahtumien välillä. Niinpä
kone oli siinä uskossa, että sillä
oli vielä aikaa käytettävissä,
kunnes aika puutos, mutta vas-
tustajalla oli vielä aikaa. Kone
oli silloin täysin yllivoimaisessa
asemassa, mutta aika loppui.

- Tietokoneiden kehittäli-
joiden haaveena on ollutkin
saada aikaan sellainen kone,
joka voittaisi ihmisen, mutta
vielä ei ole löytynyt ihmisiä
selvästi parempaa konetta. Lä-
hellä kuitenkin ollaan, Seppo
ennustaa.

- Shakkissa on sponsoreita aika

vähän, sillä shakkihan ei ole
mikään suuri yleisölaaji. Shakkia
ei voi näytellä TV:ssä, eivätkä
tavalliset ihmiset yleensä katsele
shakkia, sitä katselevat vain
shakkipelaajat. Toisaalta taas on
ollut suurtaakin huomiota saane-
ta julkista tilaisuuskia, kuten
esimerkiksi Akateemisessa ollut
kimnalainen naispelaaja, joka
herätti laajaa kiinnostusta, Sep-
po muistaa.

Urpo katsoo, että vaaditaan
melkoinen tapahtuma, jotta se
kiinnostaisi ihmisiä. Tavallinen,
kansainvälinen kutsukilpailu,
herättää kiinnostusta ainoastaan
harrastajien keskuudessa.

- Sen näki siitä, kun kolmisen
vuotta sitten oli Suomessa
Grandma -kilpailu (Grand
Master), missä muistakseni oli
palkintona 50.000 dollaria, ja
täällä oli toistasataa kilpailijaa.
Mutta ei se kiinnittänyt mitään
huomiota Suomessa, ulkomailta
kylläkin. Ihan sama juttu oli,
kun vuonna -83 Keskuksshakki-
liitto järjesti Kiljavalalla nuorten
maailmanmestaruuskilpailut,
miin eihän STT:kään saanut
mitään tietoja ennen kuin ulko-
mailla alettiin kysellä, mitä
siellä on tapahtunut. Meilläkin
oli faksi, jolla lähetettiin suo-
raan Islantia ja New Yorkin
tulokset, mutta Suomeen ne
eivät kehtaneet, Seppo kum-
mastelee.

Kumpikin miehistä toteaa,
että Suomessa kiinnostus on
yhteensä paljolti kiinni siitä,
miten suomalaiset jossakin lajis-
sa menestyvät. Jos täällä olisi
maailmanmestaruustason pe-
laajia, jolla katsotaan olevan
mahdollisuus päästä lähelle
kärkeä, niin kiinnostus herää.

- Tehäväshakin alalla meillä
on ihan maailman parhaita,
mutta ne kilpailut eivät taas ole
kovin 'yleisöystävällisiä', mistä
ei kiinnostuta, Seppo mainitsee.

**Koneshakkia voi kiireinenkin
harrastaa**
Koneshakkia pelaavat sekä Sep-
po että Urpo. He kertovat,
miten shakkikoneet on nykyään
kehitty niin taitaviksi, ettei
niiden kanssa tahdo pärjätä.

- Henkilökohtaisesti tykkään simultaanista, ja mun on tehnyt mieli mennä katsomaan, miten sitä pärjää. Se vaan maksaa niin turkasesti, ja sinne on varmasti kova tunku, Seppo miettii.

Kirjeshakki on pitkäjänteistä peliä

Kirjeshakissa siirtojen informointi tapahtuu tavallisimmin postitse. Käytännössä se yleensä käy niin, että kortille kirjoitetaan siirto ja kortti lähetetään vastustajalle. Vastustaja miettii aikansa ja kirjoittaa sitten oman siirtonsa kortille ja lähettää sen takaisin. Siirtoa varten on aikaa keskimäärin 3 päivää + postinkulupäivät. Kummankin on oman tunteensa mukaan ilmoitettava saapumispäivä ja lähtöpäivä.

- Useimmat pitävät asemaa shakkilaudalla, toiset taas tietokoneessa ja kuka mitenkään. Monella kirjeshakin pelaajalla on taskushakkilauta ja nappulat povitaskussa aina, Urpo kertoo.

- Tietysti kun siirtoa varten on kolme päivää ja postinkulusta riippuu, kuinka kauan se viipyy matkalla, ja jos peli kestää 50 siirtoparia - mikä on hyvinkin mahdollista - voi yksi peli kestää vuosia. Se on pitkäjänteistä puuhaa, mutta sitä kompensoi se, että kirjeshakin pelaajat saattavat pelata kymmeniä pelejä samanaikaisesti eri vastustajien kanssa.

Seppo ei ole kirjeshakkiä koskaan pelannut: - En uskalla ryhtyä siihen, koska en ole niin pitkäjänteinen ihminen, että jaksaisin sitä. Olen kylläkin pelannut puhelinshakkiä. Se on ihan kivaa. Siinä voi pelata mustilla ja valkeilla, ihan kahdella laudalla, päivä ja siirto ja aina soitellaan.

Kirjeshakin pelaajilla on oma kirjeshakkiliitto, jossa nykyään on vajaa 800 jäsentä. Aikoinaan jäseniä oli toista tuhatta, mutta postimaksujen kallistuttua määrä alkoi vähetä.

Kirjeshakkikilpailujakin pidetään.

- Muistaakseni toissa vuonna alkoi Suomi-500, Suomi-Ruotsi-maottelu 500:lla pöydällä. Niin

suuria maotteluja ei Suomessa aiemmin ole pidetty. Se on edelleen kesken, enkä tämän hetken tilannetta tiedä. Helsingissä, Merihaassa on Shakkikoti ja siellä on ykköspöytä seinällä nähtävissä, Seppo kertoo.

Internet-shakkiä

Puhe kääntyy Internet-shakkiin, jota kumpikaan miehistä ei ole harrastanut. Urpo kuitenkin kertoo tietävänsä, että koneen ääreen on mahdollista koska tahansa istahtaa, liittyä jonkun peliin ja ryhtyä pelaamaan. Eikä pelaaminen ole kovin kallistaakaan.

- Anatoli Karpovin vieraillessa viime elokuussa Suomessa, täällä tehtiin historiaa, kun hän pelasi internetillä "Karpov vastaan muu maailma". Pelin voitti Karpov, Seppo muistaa.

Shakkikilpailuista

Shakkikilpailuihin on yleisöllä yleensä vapaa pääsy, mutta kutsuturnauksista saatetaan periä pääsymaksu. Urpo sanookin, että kilpailujen pääsymaksulla on tulolähteenä niin mitättömän pieni merkitys, että siitä on enemmän vaivaa kuin hyötyä.

Yleisin kilpailumuoto on viikonlopputurnaus, jossa pelataan kolmen päivän aikana viisi peliä: perjantaina 1, lauantaina ja sunnuntaina 2 peliä. Tavallisessa turnauksessa on kummallakin pelaajalla aikaa 40:ää siirtoa varten 2 tuntia. Virallisissa, kansainvälisissä peleissä on kaksi tuntia 32:ta siirtoa varten, ja sen jälkeen jokaista 16:ta siirtoa varten yksi tunti.

Epävirallisissa peleissä on jokaista 20:ta seuraavaa siirtoa varten 1 tunti. Koska tällainen peli kestää hyvin kauan, ja aika näissä viikonlopputurnauksissa on rajoitettu, niin myöskin peliaikaa on muutettu siten, että kummallakin pelaajalla on ensimmäistä 40:ää siirtoa varten puolitoista tuntia, eli 90 minuuttia. Ja kun ensimmäinen 40 siirtoa on täyttynyt, niin loppupeliä varten on puoli tuntia lisää, eli maksimipeliaika on yhteensä neljä tuntia.

- Se, jolta aika loppuu, on hävinnyt - armottomasti. Kun viisari putoaa, peli päättyy siihen, Urpo toteaa.

Sepon ja Urpon kilpailut ja saavutukset

Kumpikin miehistä vähätteli saavutuksiaan. Sanovat Suomen mestaruustason olevan liian korkean, sieltä ei menestystä ole tullut. Nykyään Espoossa löytyy kovimman tason pelaajat Matinkylästä.

Seppo kertoo, että hänen suurin saavutuksensa on se, että hän voitti joskus 70-luvulla Espoon avoimet pikapelimestaruuskilpailut.

- Viimeksi kai kilpailin vuonna 1991 ja olin muistaakseni tässä 90-luvulla Tammisaaressa jossakin viikonloppukilpailussa, Seppo mainitsee.

Urpo sanoo kaikkein suurimman saavutuksensa olleen Saksan seniorimestaruuskilpailuista.

- Muistaakseni se oli 18 sija, kun osallistujia oli 200. Minusta Saksan kilpailut ovat kivoja. Viime syksynä osallistuin kilpailuihin Oldenburgissa, ja keväällä Baden-Württembergissä, huonolla menestyksellä, Urpo vähättelee.

Miten saada nuoria vedettyä mukaan shakkiharrastukseen?

- Ei se täällä Jupperissa ainkaan tunnu onnistuvan, vastaa Seppo, joka jo runsaan vuoden verran on odottellut torstai-iltaisin pelaajia Tammenterhoon.

Urpo puolestaan päättelee, että tänä päivänä vallitsee eräänlainen runsauden pula, harrastusmahdollisuuksia on niin hirvittävän paljon.

- Muistan kun ensimmäisiä kertoja kävin jossakin kerhossa, niin ei sinne viety autolla, vaan käytettiin julkisia kulkuneuvoja ja oma aika oli sovittava aika-aulujen mukaan. Tärkeintä oli saada pelata. Mutta tänä päivänä ei ketään kiinnosta, vaikka kuinka olisi tarjolla, lähellään, Urpo pohtii.

Hän katsoo, että haluttomuus osallistua ei ainakaan johdu siitä, etteikö esimerkiksi Espoon Shakkikerho tukisi jäseniään. Kerhon antamat jäsenedut ovat melkoisia, sillä mm. kaikkiin kerhon osallistumiin joukkueym. kilpailuihin maksetaan kaikkien puolesta osallistumismaksut, järjestetään kuljetukset, ja usein annetaan myös majoitustilat.

- En tiedä, miten sinun aikanasasi on ollut, mutta ennen ainakin osallistuaakseen ja viädäkseen pelitaitoa eteenpäin hyvälle pelaajalle annettiin stipendi, Seppo kysyy.

Urpo vakuuttaa näin olevan edelleen.

Seppo kertoo, miten hän kerran kärräsi nuoria pelaajia Turkuun joukkueestaruuskilpailuihin, ja nämä olivat kauhean masentuneita, kun tulivat kolmanneksi, viimeiseksi.

- Sanoin, että ettehan te jääneet viimeiseksi, vaan tulitte kolmanneksi - ei ollut enempää joukkueita. Koko Suomesta ei saanut kuin kolme joukkuetta kasaan. Mun mielestä se oli ihan hieno tulos, ja myös se, että jollain kerholla oli niinkin paljon sopivassa iässä olevia nuoria, että saatiin neljä miestä yhtä aikaa pelaamaan, Seppo painottaa.

- Nuorilla on nykyään niin paljon harrastustarjontaa, ja shakki on vähän sellainen peli, että ensin pitäisi saada vähän totutella, millaista se oikein on. Menestyminen ei tule heti kätellyssä. Ja jos ei ole pitkää selkärankaa, jolla kestää sen läimäyttelyn, siihen menee aika pitkä aika, Seppo tietää.

Urpo näkee yhtenä vaihtoehdona nuorison saamiseksi shakkiharrastuksen pariin sen, jos koulut ryhtyisivät vetämään shakkiharrastusta oikein tosisaan.

- On valitettavaa, ettei mitään tällaista ole ainakaan kovin useassa koulussa. Ongelmana lienee se, ettei opettajille makseta shakkikerhojen vetämisestä. Jos maksettaisiin, niin halukkaita varmaan löytyisi, Urpo uskoo.

Seppo kertoo, että aikanaan oli Espoon Shakkikerhossa, Lähderannassa, opettaja **Eero Kurimo**, joka Viherlaaksossa kasvatti yhden shakkipolven Espooseen. Hänen kuoltuaan ei jatkajaa ole ollut. Tapiolan koulussa niin ikään **Mattila** niminen opettaja kasvatti Matinkylässä uusia shakkisukupolvia.

Urpo toteaa, että kouluissa opetetaan huomattavan paljon mitättömämpiäkin aineita.

- Shakilla on erinomaisen tärkeä tehtävä: se opettaa ajattelemaan johdonmukaisesti ja vastuuseen omista teoistaan. Jos ajattelet ja toimit väärin, rangaistus tulee välittömästi. Shakki ei sinänsä vaadi mitään suurta lahjakkuutta, mutta se opettaa ajattelemaan.

- Minua on ihmetyttänyt seurattessani viimeisen kymmenen vuoden aikana tapahtumia täällä Suomessa ja näitä vastuukysymyksiä. Aikaisemman käsitykseni mukaan oli kaksi asiaa, jotka liittyvät saumattomasti toisiinsa: päätöksentekijä ja vastuu. Mutta enää asia ei olekaan näin. Päätöksentekijät kyllä sanovat olevansa vastuunkantajia, mutta kun vastuu tulee, vastuunkantaja onkin joku toinen. Meillä on hirvittävä määrä esimerkkejä Suomen taloudellisessa elämässä, kuinka jotkut tekevät päätöksiä ja toiset kantavat vastuun, Urpo vakavana pohdiskelee.

Shakinpeluusta ja pelaajista

Seppo katsoo, että shakinpelu on aika paljon aivoratojen kehittämistä. Se ei ole niinkään paljon loogista sommittelua laudan ääressä, vaan enemmänkin asemien hahmottamista. Kokemuksen kautta alkaa pikku hiljaa tietää, mitkä asemat ovat hyviä tai huonoja.

Urpo toteaa, että kuten jokaisessa harrastuspiirissä, shakissakin on oma terminologiansa, oma tapansa ajatella. Kun siihen perehtyy, se tulee niin tutuksi, että jokainen tietää, mistä on kysymys, eivätkä käsitykset poikkeakaan kovinkaan paljon toisistaan eri ihmisillä.

- Ikäsuhteessa shakki on hyvin demokraattinen. Vastakain jossakin kilpailussa saattaa olla 70-vuotias ja vähän yli 10-vuotias. Eikä ikäerolla ole asennoitumisessa minkäänlaista vaikutusta. Keskustellaan kuin samankäiset, tasavertaisina, Urpo vakuuttaa.

- Lueskelin tuossa viime viikolla ihan huvikseni Suomen Shakkiliiton historiaa ja siinä puhuttiin shakkiolympialaisista, jossa oli Suomen shakkijoukkueen naisjoukkueessa vanhin pelaaja 60-vuotias ja nuorin 14. Joten skaala on tällainen. Kaikkiaan siinä oli neljä pelaajaa, ja kolmen pelaajan yhteenlaskettu ikä oli vähemmän kuin sen vanhimman pelaajan ikä, Seppo kertoo.

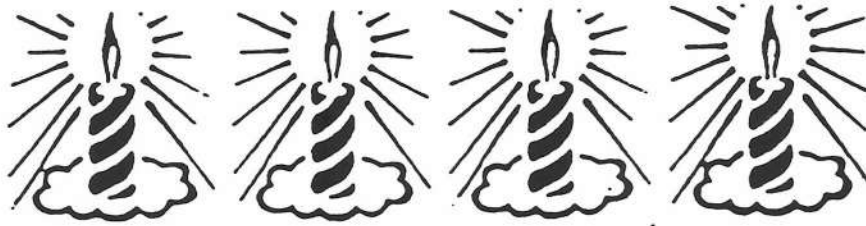
Sepon mielestä shakinpelaajissa on ikään kuin kahta erilaista temperamenttia.

- Toiset ovat hyvin kuivia ja loogisia asemapelaajia, jotka laajentavat asemaa määrätietoisesti ja sitten voittavat. Toiset taas ovat taiteellisia sieluja, jotka sommittelevat ja leiskahtelevat, ja ovat niitä vaikeimpia vastustajia, koska niistä ei koskaan tiedä, mitä tuleman pitää, Seppo luonnehtii.

- Ei ne aina välttämättä kauheen korrekkejä ole, mutta sommitelma on aina paha. Kun sen tekee, siinä on onnistuttava, muuten varmasti häviää. Se näet vie helposti jatkosomitteluluun ja äärimmäiseen ponnisteluun. On pistettävä kaikki tuleen, mitä ikinä löytyy, koska häviää joka tapauksessa. Jos niin on menäkseen, että häviää, on samantekevää häviääkö nopeasti vai hitaasti.

Haastattelu huipentui näytöspeliin, joka vahvisti sen, että shakki on urheilua. Uskon, että molempien pulssi kohosi korkeisiin lukemiin, koska itsekin hengästyin pelkämästä katselusta.

TEKSTI JA KUVA:
Saini Lanu

Sunnuntaina 15.12. klo 17 - 19

vietetään

PIKKUJOULUA

TAMMENTERHOSSA, Tammipääntie 33

perinteisessä jupperilaisessa koko perheen kuusijuhlassa

TARJOLLA:

AIKUISILLE KUUMAA GLÖGIÄ

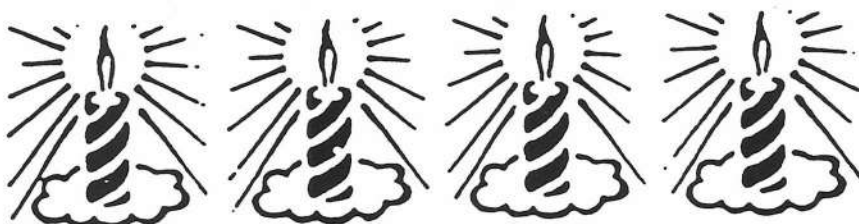
LAPSILLE MEHUA JA PIPAREITA

KAIKILLE LEIKKIÄ, LAULUA JA TIETYSTI

J O U L U P U K K I

JONKA KONTISSA ON PIENIÄ YLLÄTYKSIÄ KILTEILLE LAPSILLE

TERVETULO A!

TAPAHTUMAKATSAUS

TEKSTI: Saini Lanu
KUVAT: Olavi Laine

KESÄJUHLA RANTANIITYLLÄ

Jupperilaisten kesäjuhlaa Rantaniityllä saatiin taas viettää aurinkoisessa ja lämpimässä säässä, jota puuskainen tuuli välillä vilvoitti. Perinteiseen jupperilaiseen tapaan lapsia ja nuoria oli enemmistö satapäisessä yleisössä. Eri puolilla kenttää oli monen lajin kilpailua: saappaanheitosta pussijuoksuun, köydenvedosta polttopalloon, tikanheittoa ja petankkia. Viimekesäisestä poiketen vain kaksi parasta mainitaan, mutta palkintoja, jotka olivat "syötävänhyviä", jaettiin myös vähän laajemmalle piirille.

Jupperin Omakotiyhdistys oli hankkinut kesäisen korean, valkovihreäraitaisen pienoisteltan, joka sopivasti suojasi tuulelta taitavan taikurin loihtimia taikatemppeja. Lapsivoittoinen yleisö osallistui aktiivisesti taikurin johdatteluun vuoropuheluun sekä temppejen avustamiseen, ja jokainen esitys palkittiin runsain aplodein.

Puhvetin puolella oli tarjolla kuumia nakkeja, mehua, kahvia, kakkua ja pullaa. Muutama kirpputorimyyjäkin oli paikalla, joten syömisen lisäksi saattoi tarpeellisia tavaroita hankkia halvalla.

KILPAILUTULOKSET:

PETANKKI
Ei tuloksia

PUSSIJUOKSU

Tytöt yli 6-vuotiaat:

- I. KAISA SAVOLAINEN
- II. KERTTU SAVOLAINEN

Pojat alle 14-vuotiaat:

- I. MARKKU MALK
- II. VALTTERI SAVOLAINEN

Pojat yli 14-vuotiaat:

- I. LAURI SAVOLAINEN
- II. TOMMI PAJALA

SAAPPAANHEITTO

Naiset:

- I. SIRPA SILLANPÄÄ-SAVOLAINEN
- II. PIRJO MALK

Miehet:

- I. MARKKU RANTALAINEN
- II. TOPI RANTALAINEN

Tytöt:

- I. SAARA HYRY
- II. KARIN SANTANEN

Pojat:

- I. NIKO PERTTUNEN
- II. JOHAN KOSKIINEN

jatkuu ->

TIKANHEITTO

Naiset:

- I. SAINI LANU
II. SILVE SAHLAN

Miehet:

- I. VEIJO KOSKINEN
II. ERKKI SAVOLAINEN

Alle 15-vuotiaat:

- I. ANTTI PÖYHÖNEN
II. LAURI SAVOLAINEN

ONNITTELOT VOITTAJILLE ja
KIITOKSET OSALLISTUJILLE!

*Eija ja Mauri Alasaarikin
olivat mukana*

KILPAILUIHIN OSALLISTUNEET

EIJA ALASAARI
KAI HAAPAMÄKI
ANTTI-JAAKKO HALLARANTA
ELENA HEINONEN
HANNU HOLMA
MERVI HOLOPAINEN
KAROLIINA HYRY
SAARA HYRY
AKI ILOMÄKI
VEERA JUTILA
JOHAN KSOKINEN
MARTIN KOSKINEN
SONJA KOSKINEN

VEIJO KOSKINEN
SAINI LANU
ELINA LEHTO
LASSE LEHTO
MAIJU MALK
MARKKU MALK
MERJA MALK
PIRJO MALK
ELINA NÄRÄNEN
LAURA NÄRÄNEN
HANNA OJANEN
TAUNO PAJALA
TOMMI PAJALA

NIKO PERTTUNEN
TUULI PERTTUNEN
JUKKA PITKONEN
ANTTI PÖYHÖNEN
OLLI PÖYHÖNEN
PETRI PÖYHÖNEN
LIISA RANTALAINEN
MARKKU RANTALAINEN
TOPI RANTALAINEN
SILVE SAHLAN
KARIN SANTANEN
ERKKI SAVOLAINEN

KAISA SAVOLAINEN
KERTTU SAVOLAINEN
LAURI SAVOLAINEN
MATTI SAVOLAINEN
OUTI SAVOLAINEN
VALTTERI SAVOLAINEN
SIRPA SILLANPÄÄ-SAVOLAINEN
MARIA TARVAS
PEKKA VUOHELA
SAMPO VUOLTEENAHO
JUKKA VUOPALA
MARIA VUOPALA

Taikuri keräsi innostunutta yleisöä

NÄYTTELY

JUPPERI 60 VUOTTA
NÄYTTELY Espoon
kaupungintalon aulassa 2.-
13.9. ja Leppävaaran
pääkirjaston lehtisalissa
14.9.-12.10. onnistui
hienosti. Vieraskirjaan ei
nimiä paljon kertynyt,
mutta kävijöitä oli sata-
määrin kertoi kummankin
näyttelypaikan henkilökun-
ta. Leppävaaran kirjaston
lehtisali olikin erinomainen
paikka, koska se oli avoin-
na myös sunnuntaisin,
joten kuukauden näyttely-
aika tuli käytettyä täys-
painoisesti.

*Tammerhosta kaupungintalolle.
Seppo ojentaa ja Jussi vastaan-
ottaa.*

*Tästä se alkaa. Vas. Jussi Tarvas,
Seppo Räisänen, Pirjo Mattila ja
Olavi Laine, joka on välillä ka-
meran edessäkin.*

Leppävaara 10.10.96

Jupperin Omakotiyhdistys on kenties Espoon
viimein kaupungin osayhdistys,

Kiitos Teille! Ehkä nuorillakaan ei ole niin suurta
"lajien kirjoitustarvetta, kun He tietävät juurensa
ja kunnioittavat edellisten polvien perinnuksia.

Leppävaaran kirjastossa oli vieraskirjaan kirjoitettu oheinen palaute, joka lämmitti näyttelytyöryhmän mieltä kiittäville sanoillaan. Kirjoituksesta puuttui nimikirjoitus, mutta mikäli kirjoittaja sattuu lukemaan tätä lehteä, osoitamme kauniit kiitoksemme hänelle.

Jupperin Omakotiyhdistys ry:n sääntömääräinen syyskokous pidetään keskiviikkona 20.11.1996 klo 18.30 yhdistyksen toimitilassa "Tammerhossa" Tammipääntie 33.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 7 §:n määräämät asiat.

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus.
2. Valitaan kokoukselle puheenjohtaja, sihteeri, kaksi pöytäkirjantarkastajaa ja ääntenlaskijat.
3. Todetaan kokouksen laillisuus.
4. Todetaan kokouksen osanottajat ja heidän äänivaltaisuutensa.
5. Määrätään yhdistykselle suoritettavien sääntöjen 4 §:ssä mainittujen liittymis- ja jäsenmaksujen suuruus.
6. Päätetään johtokunnan jäsenille ja tilintarkastajille maksettavista palkkioista ja matkakorvauksista.
7. Käsitellään johtokunnan esitys vuoden 1997 toimintasuunnitelmaksi.
8. Esitetään vahvistettavaksi johtokunnan esitys vuoden 1997 talousarvioksi.
9. Valitaan johtokunnan puheenjohtaja vuodeksi 1997.
10. Valitaan sääntöjen 8 §:n mukaan seitsemän johtokunnan jäsentä.
11. Valitaan vuodelle 1997 kaksi tilintarkastajaa ja heille kaksi varamiestä.
12. Valitaan edustajat niihin kokouksiin, joissa yhdistyksellä on edustus oikeus.
13. Päätetään muista esille tulleista asioista.

Johtokunnan puolesta
puheenjohtaja

Silve Sahlan

SEIJA SEPPÄ - UUSI YRITTÄJÄ JUPPERISSA

Jupperiin on saatu uutta palvelua, kun Cidesco-kosmetologi **Seija Seppä** avasi viime toukokuun lopulla kauneushoitolan kotinsa yhteyteen Kaivosmientie 8:aan. Kävin tutustumassa Seijaan ja Seijan hoitolaan, ja hän kertoi itsestään sekä työstään.

Seija sanoo tuntevansa itsensä espoolaiseksi, vaikka syntyi Helsingissä, sillä vanhemmat muuttivat jo 50-luvulla Espooseen. Naimisiin mentyä asuttiin pari vuotta Helsingin puolella, mutta sen jälkeen Espoossa.

Ylioppilaaksitulon jälkeen hän opiskeli sairaanhoitajaksi ja työskenteli 20 vuotta ammatissaan, viimeiset 17 vuotta Hakaniemen lääkärinseuran leikkaussalissa. Seija jätti paikkansa, kun miehen työn vuoksi muutettiin Englantiin.

Kolmen Itä-Engliassa vietetyn vuoden kuluttua tultiin Suomeen takaisin, mutta työtä sairaanhoitajana ei löytynyt, joten Seija meni kosmetologikouluun. Hän valmistui kahdessa vuodessa kosmetologiksi, ja suoritti lisäksi viime kesänä kansainvälisen Cidesco-tutkinnon, jolla täydensi taitojaan kasvo- ja vartalohoidossa sekä perehtyi myös anatomiaan.

Perhe asui yhdeksän vuotta Pitkäjärventien varrella ennen Englantiin lähtöä. Kun tultiin takaisin, Seija sanoo liikenteen Pitkäjärventielle muuttuneen niin rajuksi, että kuukauden sisällä oli muutto uuteen kotiin. Viehättävässä, keltatiilisessä talossa on asuttu jo runsas kaksi vuotta.

Seijan aloittaessa työt toukokuun vaihteessa lähti kaikki hyvin liikkeelle ja asiakkaita kävi mukavasti. Heinäkuussa hän piti lomaa suorittaen Cidesco-tutkinnon ja aloitti taas työt elokuussa. Asiakkaita on ollut koko ajan, mutta Seija sanoo, että enemmänkin mahtuisi.

Seijan kauneushoitola tarjoaa kokonaisvaltaista hoitoa, jossa kasvohoito on tavallaan pääaiheena, ja hoitoihin kuuluu paljon hierontaa. Kosmetologin

tekemänä hieronta on kevyempää kuin tavallisen hierojan. Se perustuu enemmän verenkiertoon ja rentoutukseen.

Lähempi tutustuminen eri hoitoihin lienee paikallaan:

Käsihoidossa kynnet liotellaan ensin desinfiointiainetta sisältävässä vedessä, poistetaan kynsinauhoista ns. tikut, kynsinauhat pehmitetään ja työsteetään kevyesti kynnen alle reunan siistimiseksi. Kynnet muotoillaan viilalla ja suoritetaan käsihieronta aina kynnarvarteen asti. Jokainen sormi käsitellään yksitellen, kämmen ja käsivarsi hierotaan. Haluttaessa kynnet viimeistellään nelinkertaisella lakkauksella: aluslakka + kaksi värilakkaa + päällyslakka. Hoito kestää n. tunnin.

Jalkahoito käsittää kylvetyksen, jolla pehmitetään kovettumat ja kynnet, jotka on helpompi leikata. Jalkahoidossa kaikki kovettumat poistetaan raspilla tai jalkaporalla. Kynnet muotoillaan, ja paksummat kynnet viilataan poralla siistimmiksi. Jalkahoitoon kuuluu myös jalkojen hieronta ihan polvitaipeseen saakka. Halutessa kynnet lakaataan. Hoito kestää tunnin, joskus puolitoista, jos on oikein pahat kovettumat ja kantapäähalkkeilee. Kipeät känsät poistetaan kirurgisella veitsellä ja jalkaporalla saadaan känsänsydän hiottua ja koko kovettuma-aine pois, jolloin kipu myös häviää.

Aroma-terapiahieronta on eteerisin öljyin tehtävää tavallista vartalohierontaa kevyempää hierontaa. Tarkoituksena on rentouttaa lihaksia, panna kuona-aineita liikkeelle ja poistaa nesteitä. Hieronta aloitetaan jaloista ja käsittely tehdään ihan päänahkaa myöten. Se kestää tunti ja 15 minuuttia. Se on tavallaan sarjahoitoa, ja sitä suositellaan otettavaksi 4-5 kertaa peräkkäin, viikon välein, jolloin teho on suurimmillaan. Kyllä kertahoitokin rentouttaa. Hoidon tehokkaaksi hyödyntämiseksi olisi asiakkaan oltava rentona, siksi Seija laittaa usein rentoutuskasetin soimaan, musiikkia kuunnellen jännitys laukeaa.

Kasvo-lymfahieronta on kevyttä, pumppaavaa hierontaa. Sen tarkoitus on nesteiden ja kuona-aineiden poisto lymfatiehyeisiin. Se sopii turvotuksiin ja **atooppiseen ihoon**, joka on hyvin herkkä, hilseilevä ja laikkuinen. Hieronta poistaa lymfasuonistojen kautta kuona-aineet. Kesto 45 minuuttia.

Kasvohieronta on hyvin kevyttä, rytmistä painalushierontaa. Se tapahtuu lymfasuoniston oman sykkeen mukaan. Tavallinen kasvohieronta kuuluu aina kasvohoitoyhteyteen. Se kestää n. 20 minuuttia. Hierotaan kasvot, kaula, décolleté, hartiat ja niska. On myös selkeää niskahierontaa,

Joka etenee pakaroista niskaan saakka ja kestää puolisen tuntia.

Säärikarvojen poisto vahalla vie karvat 4-5 viikoksi. Seija ei suosittele kemiallisia aineita karvojen poistoon, sillä ne ovat myrkkyyjä. Esim. Veet syövyttää karvan pois syövyttäen myös ihon imeytyessään sen läpi.

Seija hoitaa myös **kulmien muotoilun ja kestovärjäyksen**, sekä **nuorisoihon puhdistuksen** teini-ikäisille, joilla akne on tulossa sitä jo on. Päämääränä on saada ihomadot pois, ettei finnejä pääse kehittymään. Nuorisoihon puhdistus olisi hyvä suorittaa kerran kuussa, ettei pääsisi syntymään mustapäitä ja aknea.

Mainittakoon vielä, että Seija käyttää kauneushoidossaan **MARY COHR** -hoitosarjaa, joka on laadukas, monipuolinen ja turvallinen. Tuotteita testattaessa ei ole käytetty eläinkokeita, vaan niiden tieteellinen tutkimus ja kehittäminen tapahtuu johtavien spesialistien toimesta pariisilaisessa ihotautisairaalassa. Tuotteita saa vain kosmetologeilta.

Toivotamme menestystä Seijalle ja hänen kauneushoitotalleen.

TEKSTI JA KUVA:
Saini Lanu

Jupperi Beauty Care

Kosmetologin palvelut ovat nyt saatavilla Jupperissa

Olen avannut hoitolan kotini yhteyteen
Kaivosmiehentie 8

Esimerkkejä palveluista

- Kasvohoidot	200-300mk
- Nuorisoihonpuhdistus	150mk
- Ripsien kestovärjäys	40mk
- Kulmien kestovärjäys	30mk
- Kulmien muotoilu	30mk
- Manikyyri/kasihoito 1t	100mk
- Jalkahoito	150mk
- Aromaterapia hieronta	180mk
- Kasvohieronta 1/2t	100mk
- Kasvo-lymfahieronta	120mk
- Selkä- ja hartiahieronta 1/2t	80mk
- Säärikarvojenpoisto, epilaatio	100mk

Joustava palvelu ajanvarauksella
Tervetuloa

Seija Seppä
Kosmetologi-sairaanhoitaja
puh 85 22 704
GSM 940-512 5277

OSTETAAN ... OSTETAAN ...

Omakotiyhdistyksen sukututkimuskerho tarvitsee toimintansa kehittämiseksi tietokoneen, jossa voisi käyttää sukututkimusohjelmistoja. Jos joku tietää, kenellä olisi vapaana tai mistä voisi edullisesti hankkia käytetyn koneen oheislaitteineen, ottakaa yhteyttä keneen tahansa johtokunnan jäsenen tai jäsenlehden toimitukseen. Tietokoneen tulisi olla tyypiltään 386 tai 486, jotta ohjelma siinä toimisi. Tietokoneelle olisi käyttöä muussakin kerhotoiminnassa.

PS. Sukututkimuskerho kaipaa lisää sukututkimuksesta kiinnostuneita harrastajia mukaan toimintaan.

RULLALUISTELURAMPPI LAAKSOLAHTEEN

Jupperilaisen nuorison toive saada rullaluisteluramppi alueellemme on vihdoin toteutunut.

Omakotiyhdistyksen ja kaupungin liikuntatoimen yhteistyön tuloksena ramppi on nyt pystytetty Laaksolahden "Monnarin" (Monitoimitalo) alapuoliselle parkkipaikalle. Poikien toivetta saada ramppi Jupperin pallokentän laitaa ei valitettavasti voitu toteuttaa ympäristölle aiheutuvien meluhaittojen vuoksi. Lisäksi toivepaikalta puuttuu asfaltti, joka on tärkeä käyttömukavuutta ajatellen, joten päädyimme sijoittamaan rampin Laaksolahteen.

Toivotaan rampille vilkasta käyttöä, vaikka luistelu tältä kesältä alkaa olla ohi.

Kai Haapamäki

JOULUNAJAN TUIKKIVAT PIHAKYNTTILÄT

Vuoden pimeintä aikaa piristää pihapuihin ja pensaisiin laitettavat pienoislamppusarjat. Niitä varten voi tietysti hankkia, vaikkapa jo joulukuun alussa, reilun kokoisen kuusen.

Itse hankin marras-joulukuun vaihteessa 4,5 metriä korkean kuusen ja laitoin siihen 120 lampun lampusarjan, joita pidin palamassa noin 3 kuukautta.

Viime talvena ne paloivat 92 päivää yhtäjaksoisesti. Paloaikaa kertyi peräti n. 2200 tuntia ja ainoastaan kaksi lampua 'väsähti'. Pimeän ajan iltakävelyillä oli kivaa katsella kynttilöiden tuiketta monilta pihoilta.

Olavi Laine

JOY -JÄSENLEHDEN ILMOITUSMAKSUT

Lehdessä julkaistavat ulkopuoliset ilmoitukset ovat maksullisia. Maksu peritään painatus- ja jakelukulujen peittämiseksi.

MAKSU ON: kokosivulta	200 mk
puolisivulta	120 mk
neljännessivulta	70 mk

Maksu voidaan jättää perimättä ilmoituksista, joissa kerrotaan esim. jäsenetuisuuksista, uusista palveluista alueellamme tai jäsenistöämme kiinnostavasta tapahtumasta, toiminnasta tms. Myöskään jäsenistön pikkuilmoituksista ei vanhan päätöksen mukaisesti peritä maksua.

Toimintaamme tukevien tahojen ilmoituksia julkaisemme maksutta kohtuullisesti katsomissamme puitteissa.

Ilmoitusaineiston on oltava valmis painettavaksi.

Päätoimittajalla on oikeus sopia ilmoituksista ja tiedotustoimikunta päättää mahdollisista muutoksista ja tulkinnosta ilmoitusten suhteen.

MIELIPIDEPOSTIA

ENSIMMÄINEN KAATO JUPPERIN UUDELLA KEILARADALLA

Aamulla maanantaina 7.10. oli todettavissa ensimmäinen kaato Jupperin Tammipäätien vielä osin viimeistelemättömällä keilaradalla. Vai pitääkö sanoa paikko, koska vain yksi keila oli kaadettu. Eiköhän tilastot tästä vielä parane, kunhan talvi tulee liukkauksineen ja aurautot lumipölyineen.

Tien pitää olla mahdollisimman turvallinen ja kehityksen kulkea eteenpäin. Onko Tammipäätien suunnittelussa kuitenkin turvallisuutta hukattu kehityksen ja uutuuden mukana?

Aikanaan ajateltiin, että kun tie levenee, niin se on turvallisempi. Tosin silloin

ajoneuvojen vauhti kiihtyi ja jalan ajoradan ylittävät saivat osakseen lisäjännitystä, jota he eivät välttämättä kaivanneet. Tehtiin keskikorokkeita, kuten Riihiniityntielle - ja katso, vauhti hilliintyi, ja harva jalankulkija joutui Jupperin kävelytiheydellä jäämään tien keskikorokkeelle auton läheystyessä.

Tietysti tiet suunnitellaan tulevaisuutta varten ja perusteena käytetään tilastoihin pohjautuvia laskelmia. Tuntuu kuitenkin siltä, että Tammipäätietä suunniteltaessa olisi käytetty jalankulkijain määrää laskettaessa Esplanadin kulkijalukuja, ei Jupperin nykyisiä eikä tuleviakaan.

Autoilijat puolestaan pyritään saamaan ko. suunnittelulla läheiseen kanssakäymiseen keskenään, tosin peruutuspeilien ja kylkinaarmujen kustannuksella, vaihtoehtona keilankaato ja maskin sekä jäädyttäjän maskääntyminen.

Talviaurauksen hoitajien vaikeuksista ja kalustosta taas ei ole niin väliä. Sähän hoidetaan yksityisten yrittäjien toimesta, ja hehän maksavat itse omat kolhunsu.

Seppo Räisänen

VANTAAN LÄÄKÄRIKESKUS OY

Jönsaksentie 6, Myyrmäen asemalla
Vaihde 09-5041 011, Ajanvaraus 09-5041 0122

Avoimma ma-pe 7.30-20

Laboratorio ma-pe 7.30-19 puh 5041 0127

Röntgen ma-pe 8-19 puh 5041 0128

VIIKONLOPPUISIN

Yleislääkärin vastaanotto la 9-14

Yleislääkäripäivystys su 10-14

Lastenlääkärin vastaanotto la 9-12 ja su 10-13

JUPPERIN KOULU INTERNETIIN

Jupperin koulun rehtori Jouni Holopainen kertoi, että Atk-hanke, johon osallistuvat Espoon kaupunki, koulun johtokunta ja henkilökunta sekä vanhempain yhdistys on saatu viittä vaille Internetiä valmiiksi. Verkotus, johon vanhemmat antoivat suuren panoksen - myös rahallisesti n. 40.000 markkaa, on valmiina ja koulu odottaa Internetiin liittymistä. Espoon kaupungilta saatava taloudellinen tuki on viivästynyt, mutta Jouni Holopainen arveli, että Internetiin liittyminen tulee tapahtumaan vielä tämän vuoden puolella.

Ensi viikolla alkaa vanhempien Atk-kurssitus, jonka he saavat ikään kuin kiitoksena omasta työstään ja taloudellisesta tuestaan Atk-hankkeen toteutuksessa.

Jouni Holopainen kertoi myös, että koulussa on tekeillä lasten värityskirja, johon eri yritykset ja muut yhteisöt voivat osallistua ostamalla itselleen kirjasta sivun, johon lapset tai mukana oleva taiteilija voi piirtää kunkin sivun ostajan haluamaa infoa. Tarkoitus on, että värikirja saataisiin myyntiin ennen joulua. Kirjan tuotolla aiotaan myös tukea Atk-projektia.

ESPOON PITKÄJÄRVI

- SALAPERÄINEN HÄMÄLÄISTEN SATAMA?

Aikanaan appiukkoni Kalle Leinonen viljeli sodan jälkeen vuokramaita nykyisen Variston teollisuusalueen koillispuolella sijaitsevassa ns. Keimolan öljylamppukylässä, joka oli yksi Etelä-Suomen harvoista silloin vielä sähköistämättömistä alueista. Peltojen halki virtasi vähäinen oja laakson pohjassa. Eräänä kesänä ojankaivuun yhteydessä nousi maasta kivinen hiottu taltta, joka toimitettiin Kansallismuseoon. Koska siitä ei tahdettu rahaa, saatiin lahjoituskirja, joka vielä edelleen on seinällämme perintönä appiukoltani.

Kaivaessamme vaimoni kanssa vuonna 1955 lapiotyönä rakennuksemme perustusta Jupperissa tuli maasta esiin muutamia kymmeniä senttejä pintakerroksen alla oleva outo punainen alue, joka kuitenkin pian lapiotiin kärryyn ja vietiin kaivopolun pohjaksi. Mieleemme ei tullut, että siinä saattoi olla kivi-kautisen ihmisen viimeinen leposija.

Lukuisat löydöt Espoon ja Vantaan alueella, mm. Espoon Lojjärvellä, Sperringsissä, Finnsissä ja Espoon kartanon tienoilla sekä ennen kaikkea Vantaan Myyrmäessä, osoittavat, että rannikolla on ollut vahva pysyvä asutus jo 6000 vuotta ennen nykyisen ajanlaskumme alkua.

Tuolloin Espoon rannikko oli hyvin toisenlainen kuin nykyisin, olihan rantaviiva vielä myöhäiskivikaudella noin 20 metriä korkeammalla ja useat nykyiset järvemme, mm. Nuuksion Pitkäjärvi, Bodom ja oma Espoon Pitkäjärvemme olivat kapeiden salmien kautta suoraan yhteydessä mereen. Meidän aikanamme Pitkäjärven pinta on 19 metriä meren pinnan yläpuolella.

Kivikautisia löytöpaikkoja

Jupperia lähinnä olevat kivi-kautiset löytöpaikat ovat Lintuvaarassa Muuttolinnunreitillä, Leppävaaran koiraradalla ja Urheilupuistossa, joissa kaikissa on sijainnut kivi-kautiset asuinpaikat. Lisäksi Laakso-lahdessa V Huvilatien 10:n pihamaalta on löydetty alkeellinen kirves. Löytöpaikan korkeus nykyisestä merenpinnasta on n. 40 metriä, mikä viittaa 6500 eKr. jälkeiseen rantaan. Myöskin myöhempien aikojen ns. rökkiöitä on löydetty Leppävaaran, Lintuvaaran ja Karakallion alueelta useampia. Vantaan puolelta Hämevaarasta ja Hämeenkyliän kartanon mailta on myös löytöjä.

Todennäköisesti kivikauden lopun asutus muodosti pääosan varhaismetallikauden väestöpohjasta. Kivikauden vasarakirveskulttuuri oli tuonut muassaan uusia elinkeinoja - mm. karjanhoitoa harjoitettiin - ja oli mahdollista, että Espoossa tuolloin elettiin sekataloudessa, joka perustui pääosin pyyntiin, mutta myös karjanhoitoon sekä satunnaisen maanviljelyn harjoittamiseen.

Espoossa varhaismetallikautta edustavat kivirökkiöhaudat eli hiidenkiukaat, jotka saattavat liittyä myös maanviljelyyn liittyneeseen hedelmällisyyskulttiin, jossa palvottiin vainajien henkiä. Rannikon tuonaikainen kulttuuri suuntautui selvästi länteen, ja on otaksuttu, että asukkaita tuli tänne jopa Ruotsista. Ilmeisesti tämä asutus kuitenkin tuhoutui tavalla tai toisella, koska vanhemman ja keskisen rautakauden löydöt ja todisteet asutuksesta Espoon rannikolla ja muuallakin keskisellä Uudellamaalla puuttuvat. Ottaen huomioon asukkaiden otaksutun määrän, n. 60-200 henkeä Espoossa, ei autioituminen ole mitenkään kummeksuttavaa.

Hämäläisten kauppareitit

Autioitumisessa saattaa kuitenkin olla peruste siihen, että sisämaassa kehittynyt hämäläisasutus alkoi saada yhä vahvistuvaa otetta Keski-Uudenmaan rannikkoseuduilla. Hämäläisille oli ominaista hyvin laajalle ulottuvat erämaantunnat, joihin rannikolle suuntautuneena liittyi myös kaupankäynti.

Pyhän Eerikin legenda kertoo: Siten pyysi Pyhä Erik Suomen kansaa omaksumaan kristillisen uskon ja tekemään rauhan hänen kanssaan. Kuva teoksesta Monumenta Upplandica per Thiundiam 1710 Upsalan tuomiokirkon keski-ikäisen maalauksen mukaan.

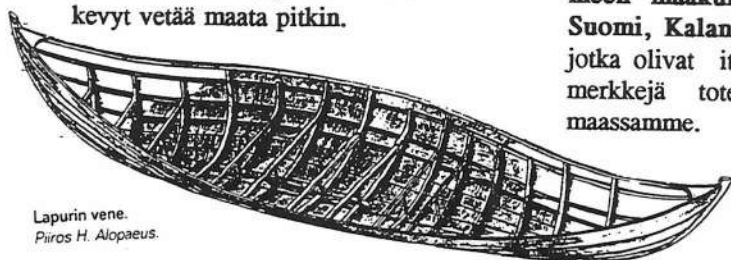
Hämäläisten kauppareitteinä tunnetaan ainakin Porvoonjoki, Sipoonjoki ja Vantaanjoki, joka ajanlaskumme alkuvaiheiden tienoilla vaihtoi kulku-uomansa nykyiseksi laskettuaan sitä ennen Mätäojan kautta Suur-Huopalahteen. Kuivunut väylä on vieläkin nähtävissä Vaisala Oy:n lähetyillä olevan siirtolapuutarha-alueen reunassa.

Vähemmän tunnettu, mutta jo kiviakautisten ihmisten suosima kauppareitti kulki Espoonjokea ylös Pitkäjärveen ja siitä eteenpäin Keimolan Suursuolle, nykyään ojina kulkevana. Entisten kaupankävijöitten veneväylät ovat nyt Suursuolle rakennetun golfkentän vesiesteitä.

Suursuo on bifurkaatioalue, josta vedet laskivat Espoonjokeen ja Vantaaseen. Nykyisinkin on kuivan maan matkaa vain n. 400 metriä Espoonjokeen ja Vantaaseen johtavien väylien niskalla.

Silloiset kauppareitit olivat tottuneet vetämään veneitään pitkiäkin matkoja yli kannaksien ja ohi koskien. Pitkäjärven kautta kulkevalla väylällä jouduttiin vetämään veneitä vähemmän kuin esimerkiksi Vantaan suupuolen kautta kulkevalla reitillä, joka alajuoksultaan on verraten koskinen.

Tosin nykyajan ihmiseltä vaatii melkoista mielikuvitusta nähdä nykyinen, ehkä puolitoista metriä leveä oja muinaisena 6-8 metriä leveänä ja pari metriä syvänä, kulkukelpoisena joki-väylänä, jota kuljettiin ilmeisesti samanlaisilla aluksilla kuin Virolahden Lapurinsalmesta löydetty vanhin Suomen rannikon esihistoriallisen ajan alus ilmentää. Laiva oli tehty tammi-laudasta limisaumaiseksi, 12 metriä pitkäksi ja kolme metriä leveäksi. Syväykseltään alus oli puoli metriä ja sen runkolaudat olivat ohennetut, jotta se olisi kevyt vetää maata pitkin.

Lapurin vene.
Piirros H. Alopaeus.

Valtiollistuminen alkaa

Esihistoriallisen ajan loppupuolella tapahtui Skandinaviassa, Karjalassa ja Suomessa valtiollistumista. Vanha viikinkisaaga kertoo, miten Pohjanlahden perukassa asui kaksi viikinkiä Trond ja Sogne, joista tuli Norjan perustajat. Joka tapauksessa Suomeen muodostui Hämeen maakunta, Varsinais-Suomi, Kalanti ja Satakunta, jotka olivat itsenäisiä, valtion merkkejä toteuttavia alueita maassamme.

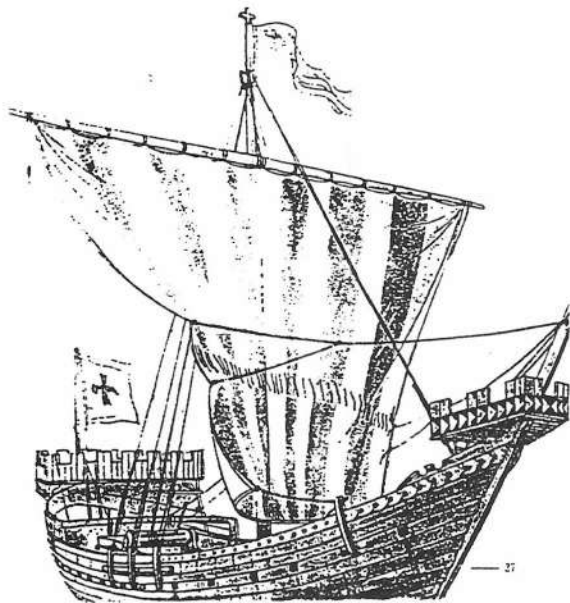
Idemmäksi muodostui Karjalan valtio, joka myöhemmin liittoutui Novgorodin kanssa ja lopuksi sulautui siihen. Karjalasan tulkitaan tarkoittavan ihmisiä, kansaa, ei karjaa. Kansaa tarkoittaa myös sana harja (vrt. paikannimi Harjavalta = kansanvalta tai ehkäpä Karjalanylta). Karjalaisten pienehkö asutustiivistymä on löydetty jopa Aurajoen suun tienoilta.

Viikinkien sotalaitos oli järjestäytyneen siten, että heillä oli sadanneksilla = hundare tiettyjä velvoitteita pitää yllä miehistöä tai laivoja ns. ledung-retkiä varten, joten vanha suomalainen maakunta Satakunta vastannee todennäköisesti

hundarealuetta. Samoin Turusta luoteeseen sijaitsevan **Kalannin** nimi on peräisin ruotsalaisesta **land** -sanasta.

Etelä-Suomen rannikon nimityksissä viikinkivaikutteita

Njalin ja **Pyhän Olavin** viikinkisaagoissa käytettiin Etelä-Suomen rannikosta nimeä **Balagårdsiden**. Termi tarkoittaa rannikkoa, jossa **poltetaan tulia**. Nimessä korostuu nimenomaan saariston monien **kas-** ja **-böte** -nimisten tulenpito- ja vartiopaikkojen merkitys. Espoon seudun kartalta löytyy näitä useita ja Helsingin **Roihuvuoren** kaupunginosan ruotsalainen nimi on **Kasberget**.

Noin 1300-luvulla Euroopan vesillä käytettiin alustyyppejä nimellä **koggi**, joita esiintyy mm. Suomen keskiaikaisten kirkkojen kalkkimaalauksissa. **Iossamastossa** on laivan omistajan kielekeviiri, **takaosan kannella kotisataman** tunnus.

Espoon rannikon tienoilta löytyy muitakin tämän ajan merenkulkuun liittyviä nimiä: **Kummelberget Saunalahdessa** ja **Krattivuori Laurinlahdessa**. **Kratti** oli merenkulkijoita härhaan johtava **pahanilkinen haltija**. Kirkkonummen puolella on **Torsvik** ja **Porkkalanniemen** toisella puolen **Tavastfjärden** = **Hämeenselkä**, ja samalta suunnalta tullessa vastaan tulee **Stora Hammholmen välisatama**. Myöhemmän ajan merenkulkua ilmentää **Suvisaariston Ison-** ja **Pikkupentalan saarien välissä kulkeva Kuggsund** (**Koggi** oli **hansakauppiaitten** käyttämä laivatyppi).

Adam Bremeniläisen, saksalaisen historioitsijan **skolioni** (runoelma/juomalaulu) 1000-luvulta kertoo matkan **Birkasta** kestäneen Venäjälle viisi päivää ja viikinkitietojen mukaan matka kesti soutaan viikosta kahteen. Kaikki osoittaa, että merenkulku oli vilkasta ja rannikon asukkaat varautuivat sekä rosvoukseen että kaupankäyntiin.

Valloitus- ja ristiretket

Jo 800-1000-luvuilta jKr. lähtien löytyy Suomesta sekä idästä että lännestä tulleita kristillisyyden merkkejä ja myös vähittäistä **svealaisen** vaikutuksen lisääntymistä. Vakiinnuttaakseen ruotsalaisten asemaa, kauppa ja veronkantoa Suomessa teki **Eerik Pyhä** Turun tienoille vuonna 1155 **ledung-purjehduksen**, jota sanotaan **ensimmäiseksi ristiretkeksi**.

Myös Ruotsin vihollinen Tanska levitti valtaansa ja kaupamahtia Suomenlahdelle samoihin aikoihin. Tanskalainen **itineratio** (= purjehdusopas, muistiinmerkkity 1219) on eräs vanhimpia Suomen keskiaikaa ja Lounais-Suomen saaristoa koskeva asiakirja. Se on reittiselostus, joka kuvaa purjehdusreittiä **Utlänninganista** Tanskaan kuuluneesta **Blekingista** pitkin Ruotsin itärannikkoa **Roslagenin Arnholmaan** ja sieltä meren yli **Ahvenanmaalle** ja Suomen etelärannikon kautta **Räaveliin** nykyiseen **Tallinnaan**.

Itineratio liittyi myös **fransiskaani**en munkkijärjestön (tunnuslauseena "joilla ei ole mitään, mutta joilla kuitenkin on kaikki") **valtapyrkimykseen** Itämeren alueella. Keskeisimpiä itineraatiossa mainituista paikoista ovat **Lynaeböthe** = **Lemböte**, **Fyghaelde** = **Föglö**, **Thyckekarl** = **Kökar**, **Iurima** = **Jurmo**, **Aspeasun** = **Aspö** ja **Hangethe** = **Hanko**.

Purjehdusoppaassa on yksi mielenkiintoinen nimi **Kariankaskae**, joka tarkoittanee **karien** keskellä olevaa **ankkuripaikkaa**, ihan selvää suomen kieltä.

Historia tuntee useampia tanskalaisten tekemiä luonteeltaan kristillisiä valloitusretkiä mm. vuosilta 1191 ja 1197 Viroon,

1206 Saarenmaalle ja 1219 Tallinnaan. Myös saksalainen (**hansa**) vaikutus alkoi työntyä Itämerelle ja Baltian kautta Suomeenkin. Suurten ristiretkien vaikutuksesta oli **Saksalainen ritarikunta**, jonka tunnusmerkkinä oli musta risti valkoisessa viitassa - tuttu merkki vielä nykypäivänäkkin - perustettu vuonna 1190 **Akkossa**, ja liitettiin 1237 **Kalpaveljien ritaristoon** se keskittyi Baltian valloitukseen ja sai jalansijaa myös Suomessa. **Novgorodkin** lisäsi taloudellisia etujaan Suomenlahdella ja Itämerialueella. Heillä oli mm. kauppuhuone **Gotlannin Gardessa**.

Tuomas piispa Suomeen

Tässä levottomassa ja poliittisesti arassa tilanteessa, jota lisäsi **hämäläisten** itsenäisen valtion aiheuttamat jatkuvat rajaharmit varsinaissuomalaisella asutukselle ja heidän ns. **Hämäläisten sataman** kautta harjoittama vapaa, svealaisten kanssa kilpaileva kaupankäynti, oli Suomeen nimitetty henkiseksi ja maalliseksi johtajaksi skottilainen dominikaani **Tuomas piispa**.

Paavin vuonna 1221 kirjoittama **bull**a antoi **Tuomas piispalle** tehtäväksi viennin estämisen **Novgorodiin**, mikä käytännössä tarkoitti Suomenlahden pohjoisrannikon haltuunottoa, ja koska rannikko oli **hämäläisten** vallassa, heidän alistamistaan.

Jaroslav Vsevolodinpoika, joka muuten kasti **karjalaiset kristinuskoon**, kertoikin tehtyään 1227 **ryöstöretken Hämeeseen**, että Ruotsi on rakentanut sinne **kivikirkkoja**, joten voidaan katsoa, että **Tuomas piispa** oli Hämeen osalta onnistunut toteuttamaan hänelle asetetun päämäärän.

Tuomas Piispan tukena olleet **kalparitarit** olivat kokeneet **murskatappion** vuonna 1236 **liettualaisille**. Sen seurauksena **kuurin-** ja **saarenmaalaiset** nousivat **kapinaan** ja **hämäläiset** kyllästyneinä **kirkkojen rakentamiseen** ja **veroihin** kääntyivät **talvella 1237 takaisin pakanuuteen**. Osasyynä **hämäläisten** nousuun oli varmaan myös

Suomeen tulleiden kalparitareiden kovat otteet, joihin he Baltiassa olivat tottuneet ja samaiten ritarien siirtyminen takaisin Baltiaan valvomaan sikäläisiä etujaan.

Tuomaalla ei ollut muuta mahdollisuutta kuin pyytää apua Ruotsista. Tämän seurauksena paavi antoi hämäläisiä vastaan ristiretkijulistuksen, joka ilmeisesti toteutettiin vuosina 1238-39 **Birger Jaarlin** toimesta ns. "Toisella Ristiretkellä Suomeen".

Birger Maununpojasta Ruotsin jaarli

Kirkon tuen avulla tuli **Birger Maununpojasta** vuonna 1248 Ruotsin jaarli ja aikaa myöten valtakunnan mahtavin mies.

Birger Jaarli kiinnitti erityistä huomiota valtakunnan idän politiikkaan ja vallan laajentamiseen kohti Suomenlahden perukkaa. Tämän politiikkansa loogisena seurauksena teki kaukokatseinen Birger Jaarli joukkoineen useampia retkiä Suomeen, joista erästä nimitetään "Suomen toiseksi ristiretkeksi".

Vuonna 1330 kirjoitetusta **Eerikinkronikasta** saadun historiatiedon mukaan nousi Birger Jaarli tällä retkellä joukkoineen maihin Hämäläisten satamassa eli **Portus Tavastorumissa**. Paikan täsmällinen sijainti on jäänyt tutkijoilta selvittämättä. Satamaa on sijoitettu mm. **Halikonlahteen (Jalmari Jaakkola)**. Muina vaihtoehtoina on mainittu mm. **Pohjanpitäjänlahti** sekä Porvoon- ja Vantaanjoen sualueet.

Varmana voidaan kuitenkin pitää, että Birgerin retki suuntautui vihamieliselle alueelle. Oli alue sitten pakanallinen tai vaikkapa kapinaan noussut, nopeus oli tärkeätä sotaretken onnistumiselle, jotta vastustaja ei ehtinyt koota voimiaan puolustukseen. Tämän johdosta jäävät mahdolliset maihinnousualueet Turun tienoilla pois laskuista, koska nopean iskun mahdollisuus hämäläisten sydänalueille oli pois suljettu pitkien etäisyyksien ja kulkuyhteyksien puutteen vuoksi.

Porvoonjoen suussa taas oli vahva linnoitus, joka rakenteellisen tutkimuksen perusteella on todennäköisesti tanskalaisten rakentama ja tuohon aikaan myös heidän hallussaan. Vantaan suu oli virolaisten vallinnassa ja heidän tukikohtanaan. Tämän osoittaa epäsuorasti mm. **Paadisten luostarin** myöhemmät oikeudet nauttia Vantaan koskien kalastus- ja muut oikeudet. Onhan Helsingissä vanhalta nimeltään **Vironniemi** -niminen paikka ja Kruununhaassa **Vironkatu** tämän muistona. Siipoonjoki puolestaan on jo liian kaukana idässä nopean ledungiskun toteuttamiseksi eikä johda suoraan niille alueille, mihin hyökkäys tahdottiin tehdä.

Mitä jää jäljelle? Espoon Pitkäjärvellä sijainneen Hämäläisten sataman kautta kulkenut reitti, joka johti suoraan ja tehokkaasti **Vanajan joen, Vanain, Vanda ä:n, Vantaan** kautta Vantaalle ja Hämeen ytimeen **Janakkalaan**.

Birger Jaarlin sinetti. Ruotsin valtionarkisto.

Historioitsijoita askarruttavia kysymyksiä

Vuonna 1330 kerrotaan Eerikinkronikassa elävästi: "Hävis Hämeen miehet voimain koiton ja kristityt saivat varman voiton... mutt kristityt linnan rakensi ja sen miehistöllä varusti. Se nimeä **Hämeenlinna** kantaa ja pakanoille vielä se huolta antaa."

Tätä aikaa tutkivia historioitsijoita on askarruttanut kysymys: kumpaa linnaa tarkoitetaan Eerikinkronikassa, **Hakoisten kartanon** mailla sijaitsevan **Linnavuoren muinaislinnaa**, vai nykyistä **Hämeenlinnaa**?

Myös retken tapahtuma-aika on epävarma. On kaavailtu vuosia 1238-39, 1249 ja 1258-59. Tiedetään, että **Birger Jaarli** kävi kaikkina näinä ajankohtina Suomessa järjestelemässä paikallista hallintoa, puolustusta ja ns. ristiretkellä.

Birger Jaarli hämäläisten kapinaa kukistamassa

Vuosilukuja voidaankin aivan helposti tulkita siten, että tehdessään ns. toisen ristiretken vuosina 1238-39 hän ei tehnyt sitä vallatakseen Hämeen valtakuntaa, vaan kukistaakseen hämäläisten kapinan Tuomas piispaa vastaan. Kapinaan osasyllisinä olivat tietävästi Suomeen tulleiden kalparitareiden kovat otteet, joihin he Baltiassa olivat tottuneet.

Vuonna 1249 **Birger Jaarli** tuli Suomeen hallinnollisten järjestelyjen johdosta ja joutui palaamaan kiireellisesti Ruotsiin, koska kuningas **Erik XI Sammalkieli** oli kuollut. **Birger**, joka oli kuninkaan siskon **Ingeborgin** puoliso, havitteli alaikäistä poikaansa **Valdemaria** Ruotsin valtaistuimelle, mikä onnistuikin. Hänen toisesta pojastaan **Bengtistä** tuli myöhemmin **Suomen Herttua** (1284), ja ensimmäinen maallisen vallan edustaja Suomessa.

Vuosina 1258-59 hän toi sotajoukkonsa Suomeen Hämeen ja Uudenmaan rannikon puolustuksen lujittamiseksi sekä uuden ruotsalaisen rannikkoasutuksen turvaksi.

Hakoisten linna - Hämeenlinna?

Suomessa tunnetaan n. 400 **mäkilinnaa** viikinki- ja rautakaudelta, mm. Hämeessä 19 ja Uudellamaalla 7. Meille tutuin näistä lienee **Vartiokylän linnavuori** Helsingin itäpuolella.

Historian antamat toisen ristiretken ajan tiedot Hämeen oloista ovat puutteelliset ja tulkinnaltaan ristiriitaisia. On todennäköistä, että **Hakoisten linna** liittyi hämäläisten ydinalueensa puolustusta varten rakentamien linnojen ryhmään. Siihen

kuuluvat mm. **Unikkolinna** Hakoisten eteläpuolella, **Kalpalan** veljesten laskettelukeskus **Kalpalinna** = **Kiianlinna** **Turengin** harjujonossa ja **Kernaalan** järven **Inkolinna**.

Turun Akatemian 1748 tarkastaman **Christian Linnellin** väitöskirjan mukaan oli Hakoisten linnassa 27 x 12 metrin suuruinen rakennus, jossa oli savupiipulla varustettu tulisija ja linnasta on löydetty muurausta ja tiiliä, jotka osoittavat linnan täydentämiseen käytetyn gotlantilaisia työmiehiä. Hakoisten kartanon nimi viittaa myös ruotsalaiseen **Haga** -sanaan, joka tarkoittaa ruotsalaisen hallinnon alla olevaa suurtilaa (vrt. Haagan kaupunginosa). Erään **Kustaa Vaasan** lähettämän kirjeen mukaan oli Hakoisten säteritila **Vanha Hämeen Linna**.

Todennäköisesti **Birger Jaarli** käytti retkensä jälkeen Hakoisten linnaa tukikohtanaan, ns. leirilinnana lisäten ja parantaen sen rakennuksia ja varustuksia, mutta hän aloitti myös varsinaisen Hämeenlinnan rakennuttamisen samoilla Gotlannista tuoduilla muurareilla, joita oli käytetty Hakoisten linnavuoren rakentamisessa. Tätä tukee mm. Hämeenlinnan ruotsinkielisessä nimessä (**Tavasthus**) esiintyvä **"hus"** -sana, joka keskiajalla tarkoitti kivistä rakennettuja rakennuksia.

Hämeenlinnan **Varikonniemen** muinaistutkimuksissa on myös todettu, että kyseinen alue oli Hämeen seudun muinainen keskus ja siellä vallitsi kaupunkimainen asutus. Sieltä on löydetty vahva kulttuurikerros ja siitepölyhiukkasten jäänteet kertovat kasveista, jotka viihtyvät ihmisten tallomilla teillä. Lisäksi alue lienee ollut muurin ympäröimä. **Eerikinkronikka** myös toteaa, että **Birger Jaarli** perusti Hämeeseen linnan ristiretken jälkeen ja luonnollisesti se hallintolinnan luontoisena rakennettiin tärkeään asutuskeskukseen.

Vuonna 1311 nousivat novgorodilaiset ylös **Kauppajokea** (Porvoonjoki) ja tuhosivat **Vainain** kaupungin. He piirittivät

myös Hakoisten linnaa ja saivat hävitettyä ns. esilinnan rakennuksineen, mutta eivät kuitenkaan pystyneet valloittamaan itse päälinnaa. Vauriot olivat kuitenkin niin suuret, että niitä ei ryhdytty korjaamaan ja Hakoisten linna hylättiin tämän piirityksen jälkeen.

Suomenlahden kauppareitti svealaisille - nimistössä näkyy hämäläinen tausta

Kolmas ristiretki varmensi lopullisesti **Tuomas piispan** ja **Birger Jaarlin** aloittaman työn Suomenlahden kauppareitin saamiseksi svealaisten haltuun ja samalla rannikon asuttamisesta luotettavammalla ruotsalaisella väestöllä.

Vanhempi hämäläinen tausta kuitenkin säilyi alueella, vaikka se peittyikin ainakin osittain ruotsalaisuuden ja Ruotsin kielien alle. Espoon **Kauklahti** esimerkiksi on hämäläisperäinen kauppapaikka **Kaukala**. Todettakoon, että reitti sinne kulki **Pitkäjärven** kautta.

Varisto on puolestaan vanha luonnoniittyalue, jossa Hämeenkylän ja **Vanhakylän** taloilla oli **"varisto"** eli useita varastolotuja. **Nupuri** -sana tarkoittaa pientä, mitätöntä, vähäistä. Yhteys Hämeessä sijaitsevaan **Vähikkälän** kylään on hyvinkin todennäköinen.

Böle -sana tarkoitti vanhassa ruotsinkielessä uudisviljelystä pitäjän yhteismaassa, kuten **skog** -sana vastaavaa yhteismetsässä. **Hölmöläisiä** nimitetään ruotsin kielessä sanalla **bembölingarna**. Aikoinaan on hämäläiset ja hölmöläiset samaistettu toisiinsa, joten Espoon keskuksen lähellä oleva **Bemböle** on hämäläisten perustama **uudisviljelys**.

Mitä Espoonjoki ja Pitkäjärvi voivat kertoa hämäläisten reittinä ja satamana olostaan?

Vuonna 1229 paavi antoi vahvistuskirjeen, jolla vahvistettiin kirkon omaisuudeksi ne "lehdot ja pyhäköt", jotka olivat kuuluneet pakanoiden palvontamenoihin, mutta jotka piispan (Tuomas)

toiminnan ansiosta "hiljakoin uskoonkääntyneet olivat vapaasta tahdostaan antaneet kirkolle". Tausta Espoon kirkon sijaintipaikallekin lienee mukana tässä lauseessa, sillä kirkon paikalla oli aikaisemmin sijainnut palvontapaikka ja pakanalliset palvontapaikat siltä osin kuin kirkko niistä kiinnostui, lienevät sijainneen asutuksen kannalta keskeisillä paikoilla.

Kauniaisten Kasavuorella oli vakituinen vartiopaikka, ei suinkaan valvomassa merenkulkuliikennettä, vaan Espoonjoen kulkijoita ja antamassa tietoa tulijoista. Tämä tukikohta suojausi epäilemättä myös Espoon kirkon tienoon asukkaita.

Aurora Karamsinin kartanon nimenä on **Träskända** = **Järvenperä**, vaikka se sijaitseekin **Pitkäjärven** laskujoen niskassa eikä suinkaan nimen edellyttämällä tavalla **Pitkäjärven** perällä. Nimi selvästi osoittaa, että järvellä vakituisesti kulkevat sijoittivat maiseman toisin päin, eli kulkivat järven latvalta merelle päin eivätkä suulta perälle.

Entäpä **Läbderanta**? Nimi on paljon vanhempi kuin nykyinen asuntoalue. Todennäköisesti entiset kauppiat ja merenkulkijat täyttivät siellä olleista lähteistä vesivarastonsa ennen paluumatkaa kotiseuduilleen tai merelle lähtiessään. Samoin saa **Laaksolahti** laajemman ja vanhemman merkityksensä osana koko **Pitkäjärven** eteläosaa, ei pelkästään lahtena, jonka peruskassa nykyinen uimaranta ja urheilukeskus sijaitsevat.

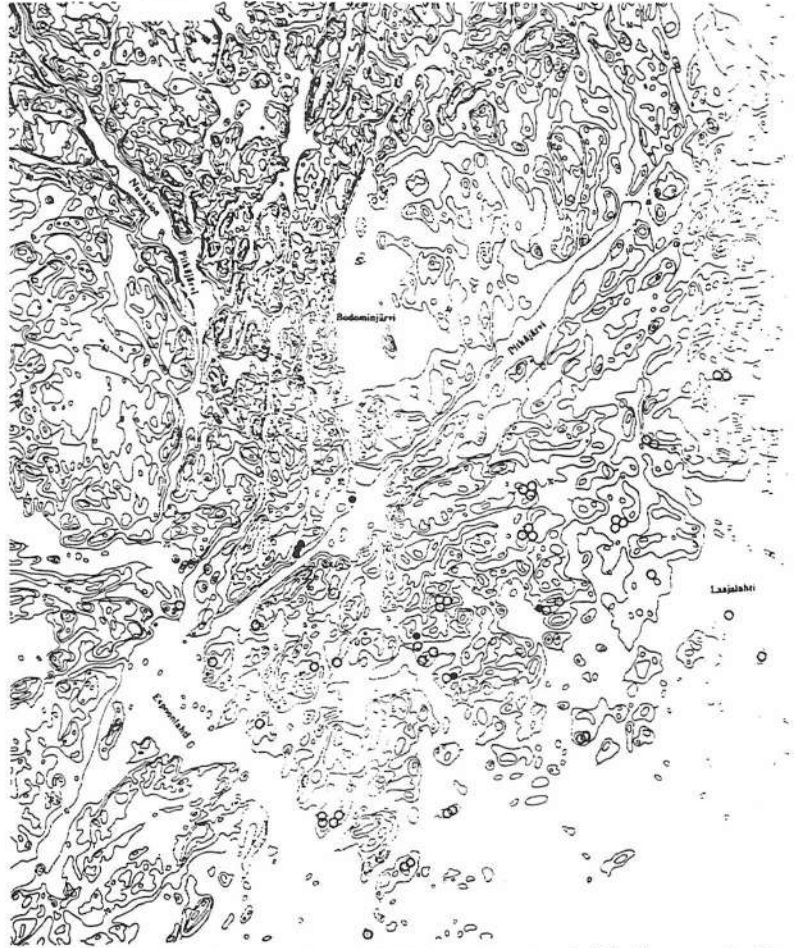
Jupperi, joka sijaitsee ennen isojakoa järven **Vanhakartanon** puoleisella rannalla, on saattanut saada nimensä **Jupp** = **Jupe** -sanasta, joka alunperin tarkoitti persialaisten käyttämää **pitkää viittaa**. Sana tuli ristiretkeläisten välityksellä tunnetuksi Euroopassa 1100-luvulla, ja muuntui tarkoittamaan **laivan keulapurjetta** tai **merenkulkijan suojapaikkaa** ja lopulta **miesten hännystakkia**. **Jupperi** lienee ollut varsinainen kaupan-käyntiä harjoittavien laivojen rantautumiskohta, jonka ympärille muodostui **Vanhakylä** huolehtimaan merimiesten tarpeista.

Edelleen pohjoiseen päin mentäessä sijaitsee **Askisto**, jonka taustalta saattaa löytyä virolaisperäinen nimi **Asko**, joka puolestaan tarkoittaa **hengellistä johtajaa**. Askistoa melkein vastapäätä, nykyisen **Pikkujärven** toisella puolen, on rauhoitettu **Kakolanmäki**. Mäen laelta löytyy kivikkoroukkio, joka kartassa on nimeltään **muinaisranta**. Ei kuitenkaan ole vaikeaa ajatella, että sitä on käytetty myös **Hiitenä**, vanhana palvontapaikkana.

Kako- sana puolestaan tarkoittaa pöllöä, joka oli skandinaavisessa viikinkiuskonossa **pyhä lintu**. Hiidenmaalta Viirosta saattaa olla lähtöisin sanajohdannaisen **Thor-Taara-Taata-Ukko-Vanemuine-Väinämöinen** kytkennät vanhoihin suomalaisten ja hämäläisten jumaliin. Tätä osoittaa mm. se, että Janakkalan nykyisen kirkon tienoita kutsuttiin aikaisemmin nimellä **Taarala**. Siellä sijaitsevassa **Pyhän Laurin lähteessä** kastettiin toisen ristiretken aikana pakanallisia hämäläisiä kirkon uskoon.

Pakanalliset menot **Laurin sunnuntaina** Hämeessä kiellettiin vasta vuonna 1731 Turun konsistorin lähettämällä kirjeellä, joka annettiin tiedoksi Janakkalan, Vihdin, Lopen ja Hattulan papeille. Todennäköistä onkin, että virolaisperäinen **Asko** toimitti **Kakolanmäellä** uhrauksia ja muita pyhiä menoja Hämäläisten satamaan, Juppiin tulleille merenkulkijoille sekä myös paikallisille Hämeenkytän asukkaille.

Nykyinen **Hämeenkytän kartano** sijaitsee Pitkäjärven laskevalla mäellä. Kartanoon johtavan tienviitan ruotsinkielisessä osassa lukee **Tavastkulla gård** eli **Hämeen mäen kartano**. Nimen perusteella herää ajatus, että hämäläisillä oli vakituinen varuskunta ja vartiopaikka nykyisen kartanon mäellä ja todennäköisesti myös viereisellä jyrkähköllä kummulla, jonka helmaan on nykyisin rakennettu rivitaloja.

Espoo varhaismetallikaudella. Ranta n. 10 metrin korkeudessa. Ympyrät = röykkiöt. Pisteet = asuinpaikat. Maanmittaushallituksen luvalla. Espoon kaupunginmuseo.

Merenkulkuperinne elää hämeenkytäläisten piirissä

Vanha merenkulkuperinne eli niin vahvasti hämeenkytäläisten piirissä, että he vielä 1500-luvulla rakensivat laivoja ja kävivät kauppaa Tallinnan kanssa käyttäen väyläneen mm. Myyrmäen Mätäojaa.

Kuningas Kustaa Vaasa ei katsonut suojein silmin tätä toimintaa, koska kauppa hänen mielestään oli keskitettävä Turkuun ja Viipuriin. Niinpä hän pani tullimiehet vahtimaan hämeenkytäläisiä, jotka kuitenkin ovelina ja rannikon hyvin tuntevina osasivat kiertää tullin vartiomiehet.

Lopulta Kustaa Vaasa ratkaisi asian perustamalla Vantaanjoen suulle jo vanhalle perinteiselle kauppapaikalle uuden kauppapaikan, Helsingin.

Vanhan Hämäläisten Sataman kauppapaikan merkitys vaikutti myös, kun Turusta Viipuriin johtavaa **Suurta rantatietä**,

Suomen vanhinta tietä rakennettiin 1200-1300 luvuilla. Se tuotiin Hämeenkytän ja Pitkäjärven kautta.

Seppo Räisänen

LÄHTEET:

Iso Tietosanakirja
Hiidenkivi kulttuurilehti 1/95 ja 2/95
Pikku Jättiläinen, Arvi Karilas
Suomen Lippu
Vantaan Sanomat 10.4.96. "Hyvän kadunnimen juuret ovat alueen historiassa"
Mikkonen Pentti: Hämeenkytän historiaa ja perinnetietoa
Kotiseutu lehti 1/1991
Et-lehti 3/96
Espoo lehti 6-7/96; Espoon nimistöä 5, Merellinen Espoonlahti
Espoon kunta 1458-1958
Veikko Kerkkonen: Janakkalan Historia
Suomen Historian Pikku Jättiläinen

TAPAHTUU TAMMENTERHOSSA

ASKARTELUKERHO

Suuren suosion saanut askartelukerho kouluikäisille ja vähän nuoremmillekin torstaisin klo 18 - 19). Kerhon vetäjänä Jenni Lindholm.

Tervetuloa mukaan!

toivoo JENNI puh. 599 719

"SAININ SEURA"

"Sainin seurassa" jaetaan mm. yhdistyksen juhlakirjaa jäsenille ja ostaakin sitä voi. Tulkaa ideoimaan ja keskustelemaan. Perustetaanko Jupperiin oma näytelmäkerho?

Pistäytykääpä joka toinen tiistai klo 19-21.

TERVETULOA! toivottaa SAINI puh. 846 054

KESKUSTELUILLAT

keskiviikkoiltoisin klo 19-21. Keskusteluiltojen teemaa noudattaen:

**"KAIKESTA JUTTUA JA KÄSITYÖT MUKAAN"!!!
JA JOULUKIN ON TULOSSA...**

SILVE, puh. 847 363 ja PIRJO, puh. 845 004

SUKUTUTKIMUSKERHO

Sukuja tutkitaan Pirjo Mattilan asiantuntevalla ohjauksella joka toinen keskiviikko klo 19. LISÄÄ SUKUTUTKIJOITA KAIVATAAN!

Sukututkijat sukuja tutkimaan! toivoo PIRJO, puh. 845 004

TAMMENTERHO ON JÄSENISTÖN KÄYTETTÄVISSÄ
TIEDUSTELUT LEENA VIRTANEN PUH. 853 4304

PÄIJÄNNE-KIVI HELSINGIN MUNKKINIEMES- TÄ ESPOON JUPPERIIN

**TERVETULO A TUPAANTULIAISKAHVEILLE
PERJANTAINA 29.11. KLO 12-19**

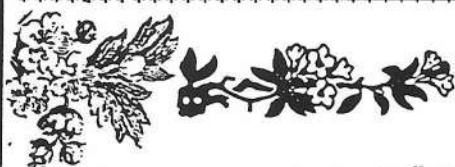
tutustumaan meihin ja töihimme:

- * korut ja pienesineet kotimaisesta kivistä ja hopeasta
- * tilateokset kivistä
- * tilaustyöt asiakkaan kivistä
- * ohjattua kivenhiontaa pienryhmille - vielä ehtii hioa Jouluksi korun kesän kivilöydöstä!

Paula Hirsjärvi-Kallioinen, Raimo Kallioinen + Sanna ja Suvi

Päijänne-Kivi
Pihakulma 15
02730 Espoo
puh. 8524534

myyntinäyttely avoinna 3.12. alkaen ti-to klo 10-14 ja 17-19

*KUIVAKUKKATÖITÄ
KOTIA KORISTAMAAN - LAHJOIKSI!*

O N N E N P Ä I V Ä

Tammipääntie 26 B

puh. 853 4304

LEENA

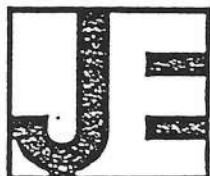

Canon

- koplokoneet
- värikoplokoneet
- telefaxit
- tulojenkäsittelyjärjestelmät

560 61

Oy Canon Ab
Komeentie 3, 00360 Helsinki
Telefax 560 6500

PAPERI-UKKULIIKE
J. ELIASSON OY

SANTARADANTIE 01370 VANTAA PUHELIN 90-8735100
TELEFAX 90-8736176

JUPPERIN
1996

OMAKOTIYHDISTYS

RY
1996

T A P A H T U M A K A L E N T E R I

MARRASKUU							
vk	M	T	K	T	P	L	S
44				1	2	3	
45	4	5	6	7	8	9	10
46	11	12	13	14	15	16	17
47	18	19	20	21	22	23	24
48	25	26	27	28	29	30	
49							

MARRASKUU

5.11. ti klo 19.00 johtokunnan kokous
6.11. ke klo 19.00 keskusteluilta
7.11. to klo 18.00-19.00 askartelukerho
klo 19.00 shakkikerho
aina torstaisin

10.11. su lehti 4/96 ilmestyy
12.11. ti klo 19.00 "Sainin seura"
13.11. ke klo 19.00 sukututkimuskurssi

20.11.ke ***YHDISTYKSEN SYYSKOKOUS***
KLO 18.30 TAMMENTERHOSSA

26.11. ti klo 19.00 "Sainin seura"
27.11. ke klo 19.00 sukututkimuskurssi

JOULUKUU

JOULUKUU							
vk	M	T	K	T	P	L	S
48							1
49	2	3	4	5	6	7	8
50	9	10	11	12	13	14	15
51	16	17	18	19	20	21	22
52	23	24	25	26	27	28	29
1	30	31					

1997 TAMMIKUU 1997

7.1. ti klo 19.00 johtokunnan kokous

12.1. su aineisto lehteen 1/97
13.1. ma kerhot aloittavat viikolla 3

HELMIKUU

2.2. su lehti 1/97 ilmestyy

9.2. su TALVITAPAHTUMA

1997 TAMMIKUU 1997							
vk	M	T	K	T	P	L	S
1			1	2	3	4	5
2	6	7	8	9	10	11	12
3	13	14	15	16	17	18	19
4	20	21	22	23	24	25	26
5	27	28	29	30	31		
6							

**SEURAAVA LEHTI 1/97 ILMESTYY 2.2.1997
AINEISTO LEHTEEN 12.1. MENNESSÄ**

TAMMENTERHOSSA TAPAHTUU

Yhdistyksen toimitilassa Tammipäätie 33

!!

TULKAA MUKAAN

!!

